

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Ján Paľko

**Oddlužení - jeden ze sanačních způsobů řešení
úpadku dlužníka**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Smolík, Ph.D.

Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 01. června 2014

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 01. června 2014

Ján Paľko

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce, JUDr. Petru Smolíkovi, Ph.D., za odborné vedení práce, cenné připomínky a rady poskytnuté v průběhu jejího zpracování.

Obsah

Úvod.....	1
1. Úpadek a způsoby jeho řešení	2
1.2 Charakteristika znaků úpadku.....	3
1.3 Hrozící úpadek.....	4
1.4 Způsoby řešení (hrozícího) úpadku	4
1.4.1 Konkurs včetně nepatrného konkursu.....	5
1.4.2 Reorganizace.....	6
1.4.3 Zvláštní způsoby řešení úpadku.....	6
1.4.4 Specifikum moratoria	7
2. Oddlužení.....	8
2.1 Oddlužení a podnikatelé	9
2.2 Poctivý záměr	11
2.3 Hodnota minimálního plnění	12
2.4 Způsoby oddlužení.....	12
2.4.1 Oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty.....	13
2.4.2 Oddlužení formou plnění splátkového kalendáře	14
3. Insolvenční řízení.....	15
3.1 Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení	16
3.1.1 § 109 odst. 1 písm. a) InsZ.....	16
3.1.2 § 109 odst. 1 písm. b) InsZ	17
3.1.3 § 109 odst. 1 písm. c) InsZ.....	17
3.1.4 Další účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení.....	18
3.2 Předběžná opatření.....	18
3.3 Incidenční spory.....	19
4. Insolvenční návrh.....	21
4.1 Insolvenční návrh vs. návrh na povolení oddlužení	21
4.2 Náležitosti insolvenčního návrhu.....	22
4.3 Insolvenční návrh podaný dlužníkem	23
4.3.1 Společný návrh manželů na povolení oddlužení	24
4.3.2 Insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení	25
4.4 Povinnost podat insolvenční návrh	26
4.5 Insolvenční návrh podaný věřitelem.....	27
4.5.1 Přistoupení k insolvenčnímu řízení.....	28
4.5.2 Insolvenční přihláška	29
4.6 Šikanózní insolvenční návrh	30
4.7 Vady insolvenčního návrhu	32

5. Projednání insolvenčního návrhu a rozhodnutí o něm.....	33
5.1 Druhy rozhodnutí před rozhodnutím o úpadku.....	34
5.1.1 Zastavení řízení.....	34
5.1.2 Zastavení řízení způsobné zpětvzetím insolvenčního návrhu.....	35
5.1.3 Odmítnutí insolvenčního návrhu	36
5.1.4 Zamítnutí insolvenčního návrhu	37
5.2 Rozhodnutí o zjištění (hrozícího) úpadku.....	39
5.2.1 Náležitosti rozhodnutí o úpadku	40
5.2.2 Osoba insolvenčního správce.....	41
5.3 Účinky rozhodnutí o úpadku.....	42
5.4 Rozhodnutí o úpadku spojeno s rozhodnutím o jeho řešení	43
5.5 Rozhodnutí o tom, že dlužník není v úpadku	45
6. Rozhodnutí o způsobu řešení úpadku, role věřitelů.....	46
6.1 Rozhodnutí o řešení úpadku formou oddlužení	47
6.2 Účast věřitelů na rozhodování	48
6.2.1 Zajištění a nezajištění věřitelé ve spojitosti s oddlužením.....	49
6.2.2 Výběr formy oddlužení	50
6.2.3 Rozhodování nezajištěných věřitelů	51
6.3 Námitky proti povolenému oddlužení	51
7. Rozhodnutí o schválení oddlužení.....	53
7.1 Účinky schválení oddlužení.....	54
7.1.1 Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty	55
7.1.2 Oddlužení plněním splátkového kalendáře.....	55
7.2 Zrušení schváleného oddlužení.....	56
7.2.1 Povinnosti dlužníka po schválení oddlužení.....	56
7.2.2 Případy zrušení schváleného oddlužení	57
8. Skončení oddlužení.....	58
8.1 Osvobození dlužníka od zbytku dluhů.....	59
8.2 Zvláštní druh osvobození.....	60
8.3 Odejmutí a zánik osvobození.....	60
Závěr	61
Seznam zkratk	63
Seznam použité literatury a pramenů.....	63
Resumé.....	69
Abstract.....	70

Úvod

Neschopnost dlužníků dostát svým závazkům na straně jedné a komplikace věřitelů s vydobytím vzniklých pohledávek na straně druhé jsou reálné a často se vyskytující problémy, kterým musí být v běžném životě čeleno. Kvalitní právní úprava v takto významné společenské sféře by proto měla být úplnou samozřejmostí. Toto je jeden z hlavních důvodů proč jsem si pro téma své diplomové práce zvolil „*Oddlužení - jeden ze sanačních způsobů řešení úpadku dlužníka*“. Tento nepochybně významný institut ve světle soudní judikatury i nejnovějších změn v oblasti insolvenčního práva ještě nabírá na důležitosti.

Cestu ven z nepříznivých důsledků vzniklých finančním hospodařením osob nabízí právě insolvenční právo. Toto odvětví práva soukromého tvoří soubor právních norem upravující úpadkové situace podnikatelů i nepodnikatelů, jak fyzických, tak právnických osob. Na rozdíl od exekuce umožňuje spravedlivější a poměrné uspokojení věřitelů dlužníka, což je vzhledem k jejich počtu, okolností, kterou není možné opominout.

Po obnově tržního hospodářství, kterou s sebou přinesl pád komunismu, bylo kromě jiného nezbytné legislativně upravit i vztahy věřitelsko-dlužnické. Prvním právním předpisem v oblasti insolvenčního práva, který o to usiloval, byl Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu o vyrovnání. Záhy se však ukázalo, že tento zákon trpí vícero nedostatky. Přece jenom zacelit legislativní díru, jež v oblasti úpravy insolvenčního práva na našem území vznikla v období komunismu, nebylo jednoduché. Následovala tak řada novel, které však vedly k nepřehlednosti, a tak zákonodárce reagoval přijetím zcela nového právního předpisu, kterým byl Zákon č. 186/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Tento klade důraz na pluralitu způsobů řešení úpadku, vedle likvidačních i na sanační, a to za účelem nalezení co nejadekvátnějšího východiska jak pro dlužníka, tak pro jeho věřitele.

Institut oddlužení byl v insolvenčním zákoně původně zaměřen výlučně na řešení úpadkových situací osob nepodnikajících. Rozhodovací praxe soudů však postupně začala toto striktní omezení relativizovat. Při splnění určitých podmínek tak dovoľovala vztáhnout oddlužení i na osoby podnikající. K uvedenému posunu nezůstal lhostejný ani zákonodárce, a promítl ho do novely insolvenčního zákona

č. 294/2013 Sb. Je tak velice pravděpodobné, že tento způsob řešení úpadku bude využíván čím dál větším počtem osob.

Tato diplomová práce se obsahově člení do osmi kapitol. Jejím účelem je přiblížit čtenáři základy insolvenčního řízení, jeho hlavní instituty a samozřejmě předložit komplexní rozbor institutu oddlužení, jakož i poukázat na nejdůležitější změny, které přinesla novela insolvenčního zákona č. 294/2013 Sb.

1. Úpadek a způsoby jeho řešení

Jelikož každému rozhodnutí o tom, že úpadek osoby bude řešen právě oddlužením, musí nejdříve předcházet samotné rozhodnutí o úpadku, je vysvětlení tohoto pojmu absolutně nezbytným předpokladem pro to, abychom se mohli dostat k samotnému meritu výkladu, a tedy institutu oddlužení.

Definici pojmu úpadek předkládá InsZ v ustanovení § 3 a vymezuje ho třemi základními znaky: mnohostí věřitelů, existencí peněžitých závazků po lhůtě splatnosti a konečně neschopností dlužníka tyto závazky plnit. Protože jsou vyjmenované znaky úpadku spojeny spojkou „a“ lze podle gramatického výkladu dovodit, že musí být splněny kumulativně, tedy platit všechny současně¹. Takto je charakterizován úpadek ve formě platební neschopnosti. Zákon ovšem počítá i s další formou úpadku, a to předlužením. Tuto formu však lze vztáhnout pouze na právnické osoby a fyzické osoby – podnikatele. Ty jsou v úpadku i tehdy převyšuje-li souhrn všech závazků hodnotu jejich majetku. Samozřejmě i při této formě musí být zachován požadavek mnohosti věřitelů. Při posuzování, jestli se dlužník v této formě úpadku nachází, či nikoliv se poměruje souhrn dluhů, včetně těch nesplatných, a hodnota majetku dlužníka. Nezbytnou nutností je i přihlídnutí k dalším prvkům majetku dlužníka, které mohou představovat např. výnosy z nájemného, dividend, úroků a taktéž předpokládané výnosy z dlužníkovy obchodního závodu. To vše „*lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat*“².

¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze č.j. 1 VSPH 165/2008-A-13 ze dne 20.11.2008

² § 3 odst. 3 InsZ

1.2 Charakteristika znaků úpadku

Podmínka plurality věřitelů je naplněna, pokud za dlužníkem evidují splatné pohledávky minimálně dva věřitelé. Tato charakteristika však není dostačující, a proto zákonodárce předestírá určité limity požadavku na mnohost věřitelů: „*Za další osobu se nepovažuje osoba, na kterou byla převedena některá z pohledávek insolvenčního navrhovatele proti dlužníku nebo její část v době 6 měsíců před podáním insolvenčního návrhu nebo po zahájení insolvenčního řízení*“³. Smyslem tohoto ustanovení je ochrana dlužníků, která předchází tomu, aby nedocházelo k rozdělení původně jediné pohledávky výhradně za účelem naplnění znaku mnohosti věřitelů.

Insolvenční zákon konkretizuje prodlení s úhradou splatných pohledávek na dobu delší 30 dnů. Tento časový úsek úzce souvisí s § 1963 Nového občanského zákoníku⁴, kde se stejná lhůta váže na možnost věřitele požadovat zaplacení úroku z prodlení. Uvedené nezbytně souvisí s třetím znakem úpadku, kterým je neschopnost dlužníka splatit své závazky. Tuto platební neschopnost je nutné vykládat v objektivním smyslu, a tedy ji odlišit od neochoty dlužníka dostát svým závazkům. Dlužník své závazky uznává a projevuje ochotu je hradit, avšak z důvodu nedostatku finančních prostředků, toho objektivně není schopen.

Pro jasnější orientaci a výklad pojmu platební neschopnosti byly v § 3 odst. 2 InsZ stanoveny následující vyvratitelné právní domněnky. „*Má se za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo je neplní po dobu delší třech měsíců po lhůtě splatnosti, nebo není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1 InsZ, kterou mu uložil insolvenční soud*“⁵. Na rozdíl od shora zmíněné souřadící spojky „a“, spojka „nebo“ naznačuje, že se jedná o výčet alternativní, tedy pro prohlášení platební neschopnosti bude postačovat naplnění i pouze jediné z uvedených domněnek⁶.

³ § 142 odst. 2 InsZ

⁴ Zákon č. 89/2012 Sb.

⁵ § 3 odst. 2 InsZ

⁶ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci č.j. 3 VSOL 36/2009-A-28 ze dne 26.03.2009

1.3 Hrozící úpadek

Insolvenční zákon pamatuje i na situace, kdy úpadek dlužníka ještě nenastal, ale jeho existence reálně hrozí. „*O hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků*“⁷. Platební neschopnost dlužníka tedy nastane až v budoucnu. Kromě stěžejního požadavku mnohosti věřitelů, který je nezbytným předpokladem všech forem úpadku, se v tomto případě vyžaduje i neschopnost plnění „podstatné části“ závazků dlužníka⁸. Insolvenční návrh z důvodu hrozícího úpadku může podat pouze dlužník, přičemž tak může učinit jak fyzická, tak právnická osoba. Věřitelé tuto možnost nemají. Institut hrozícího úpadku je v našem právním řádě novinkou, inspiraci čerpal zákonodárce zejména v Německu.

1.4 Způsoby řešení (hrozícího) úpadku

Do fáze selekce způsobů řešení úpadku se insolvenční řízení dostane pouze v případě kladného závěru insolvenčního soudu o tom, že se dlužník v úpadku skutečně nachází. Zákonem povolené způsoby jeho řešení stanovuje insolvenční zákon taxativním výčtem § 4 odst. 1 a patří sem tedy následující instituty:

- *konkurs*
- *reorganizace*
- *oddlužení*
- *zvláštní způsoby řešení úpadku, které tento zákon stanoví pro určité subjekty nebo pro určité druhy případů*

Můžeme je rozdělit na způsoby sanační, kterými jsou reorganizace a oddlužení a na způsoby likvidační, tzn. konkurs a tzv. zvláštní způsoby řešení úpadku. Jako další způsob řešení (hrozícího) úpadku se v literatuře někdy uvádí i moratorium.

Meritem této práce je však přiblížit a blíže specifikovat hlavně institut oddlužení, proto o ostatních způsobech autor pouze stručně informuje.

⁷ § 3 odst. 4 InsZ

⁸ Rozhodnutí NS ČR čj. 29 NSCR 1/2008-A-15 ze dne 27.1.2010

1.4.1 Konkurs včetně nepatrného konkursu

Z hlediska forem řešení úpadku zaujímá konkurs výhradní postavení, a to v tom smyslu, že se jedná o obecný způsob jeho řešení. Může se tedy vztahovat na kteréhokoliv dlužníka bez ohledu na to, jestli jím je fyzická či právnická osoba, podnikatel či spotřebitel. Nesmí se však jednat o osoby (instituce), jež jsou vyloučeny z působnosti insolvenčního zákona⁹. „Obecnost konkursu spočívá i v tom, že při nezdaru reorganizace nebo oddlužení nastoupí místo nich jako způsob řešení úpadku“¹⁰.

Účelem konkursu je postupné zpeněžování majetkové podstaty. Z výtěžku jsou následně poměrně uspokojeni věřitelé dlužníka. Neuspokojené pohledávky, nebo jejich části však nezanikají, a proto věřitelům nic nebrání v možnosti je uplatnit po skončení insolvenčního řízení. Konkursem jsou v drtivé většině řešeny případy úpadku dlužníků – podnikatelů, ale existují i výjimky a jeho využití lze vztáhnout i na osoby nepodnikající, a to použitím ustanovení o nepatrném konkursu.

Úpravou nepatrného konkursu zákonodárce umožnil urychlení řešení konkursů menšího rozsahu v majetkově jednodušších případech, tedy po alternativním splnění dvou předpokladů. Buď se jedná o fyzickou osobu – nepodnikatele, přičemž velikost majetku či počet věřitelů není relevantní, nebo v případě, že se sice jedná o osobu podnikající, ale jejíž „celkový obrat dle zákona o účetnictví za poslední účetní období předcházející prohlášení konkursu nepřesahuje 2 miliony Kč a dlužník nemá více než 50 věřitelů“¹¹. K rozhodnutí o nepatrném konkursu ovšem nedochází ze zákona, ale až rozhodnutím insolvenčního soudu. V souvislosti s první možností řešení úpadku dlužníka nepatrným konkurzem, tj. pokud se jedná o fyzickou osobu nepodnikatele, je nutno říci, že tato forma následuje po nezdařilém pokusu o řešení jeho úpadku oddlužením, viz § 418 InsZ.

⁹ § 6 InsZ

¹⁰ WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-807-2018-420, str. 614

¹¹ § 314 odst. 1 písm b) InsZ

1.4.2 Reorganizace

Reorganizace představuje jeden ze sanačních způsobů řešení dlužníkového úpadku. Tento je podnikatelem a reorganizace se týká jeho podniku. Provoz podniku zůstává zachován, přičemž jsou přijata opatření na základě soudem schváleného reorganizačního plánu, která by měla vést k jeho ozdravení. Zároveň dochází k postupnému uspokojování pohledávek věřitelů a ti mají rovněž právo na kontrolu plnění reorganizačního plánu. Podmínky přípustnosti této formy řešení úpadku dlužníka stanovuje InsZ v ustanovení § 316. Musí být splněny zejména podmínky určité minimální výše ročního obrátu a počtu zaměstnanců příslušného podniku. Výjimku z uvedeného představuje ustanovení § 316 odst. 5 InsZ, a to v případě, že dlužník spolu s insolvenčním návrhem předloží soudu též reorganizační plán schválený minimálně padesátiprocentní skupinou hlasů jak zajištěných, tak nezajištěných věřitelů.

Předpokladem úspěšného průběhu reorganizace je nepřetržitá komunikace dlužníka s věřiteli, naprostá transparentnost veškerých jednání dlužníka, jakož i neustálé vyjednávání účastníků probíhající hlavně mimo insolvenční řízení. „*Role insolvenčního soudu se po povolení reorganizace omezuje na funkci dohledu a řešení případných sporů či podnětů podaných příslušnými účastníky insolvenčního řízení*“¹². Insolvenční zákon pamatuje i na situace, kdy je potřebné změnit či zrušit schválený reorganizační plán, popřípadě ho proměnit v konkurs¹³.

1.4.3 Zvláštní způsoby řešení úpadku

V souvislosti se zvláštními způsoby řešení úpadku je nutno zmínit, že jejich úprava nepředstavuje samostatný způsob řešení úpadku, nýbrž úzce souvisí s řešením úpadku konkursem. Obsahuje pouze odchylky a zvláštnosti od obecné úpravy, které souvisí se specifickým předmětem činnosti některých finančních institucí. Jedná se o banky, spořitelny a úvěrová družstva, instituce elektronických peněz, pojišťovny, zajišťovny, jakož i pobočky zahraničních finančních institucí v tuzemsku¹⁴.

¹² MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s., ISBN 978-808-7576-809, str. 545

¹³ § 361 – 363 InsZ

¹⁴ § 367 odst. 1 InsZ a § 379 odst. 1 InsZ

Tento rozdílný přístup spočívá v tom, že před zahájením insolvenčního řízení dochází k odebrání licence, která byla dané instituci udělena k její činnosti. Nejvíce je zde akcentována ochrana klientů těchto institucí, aby byli úpadkovou situací postiženi co nejméně.

1.4.4 Specifikum moratoria

Obecně se jedná o pozastavení určité činnosti nebo splátek z mimořádných důvodů. „*Moratorium je svojí podstatou časově omezený zákaz vydání rozhodnutí o úpadku. Účelem moratoria je na jedné straně ochrana dlužníka před jeho věřiteli a na straně druhé jeho ochrana před hrozícím rozhodnutím o úpadku*“¹⁵. Tento institut, který je upraven v ustanoveních § 115 až 127 InsZ tedy prakticky poskytuje dlužníkovi možnost překonat jemu hrozící úpadek vlastními silami bez nutnosti deklarovat jeho existenci rozhodnutím insolvenčního soudu. „*Prostřednictvím moratoria může být revitalizován podnik dlužníka nebo zachována jeho ekonomická hodnota*“¹⁶.

Moratorium může insolvenční soud vyhlásit pouze na návrh dlužníka, který je podnikatelem, přičemž k tomu nemusí dojít jen po zahájení insolvenčního řízení, ale i před ním¹⁷. Soud má jen dvě možnosti, kterými může rozhodnout, a to moratorium vyhlásit, anebo návrh dlužníka odmítnout. Účinky moratoria nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí o jeho vydání v insolvenčním rejstříku a trvají nejdéle 3 měsíce s možností prodloužit je maximálně o 30 dnů. Podle ustanovení § 120 InsZ v tomto mezidobí nemůže soud rozhodnout o úpadku dlužníka.

Komentář k insolvenčnímu zákonu vzhledem k zahrnutí moratoria mezi způsoby řešení úpadku a k reálné možnosti dlužníka ve stanovené době překonat nepříznivou finanční situaci uvádí následující: „*Dosavadní soudní praxe však má zkušenosti spíše opačné. Doba trvání moratoria, tj. maximálně 4 měsíce, je příliš krátká na překonání*

¹⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s., ISBN 978-808-7576-809, str. 202

¹⁶ HAVEL, B., *Co se smí a co třeba již ne v moratoriu podle insolvenčního práva? Glosa k účinkům moratoria podle § 122 InsZ*. *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 3, s. 72.

¹⁷ § 125 InsZ

úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka jeho vlastními zdroji; moratorium slouží jako přechodné období pro přípravu dlužníka na proces reorganizace“¹⁸.

2. Oddlužení

Oddlužení je spolu s reorganizací jednou z ozdravných forem řešení úpadku, která umožňuje dlužníkovi vyřešit jeho tíživou finanční situaci a jež by měla rovněž směřovat k co největšímu možnému a poměrnému uspokojení věřitelů dlužníka. Na rozdíl od reorganizace, je oddlužení určeno primárně pro fyzické osoby – nepodnikatele, popřípadě nepodnikající právnické osoby. Po novele insolvenčního zákona účinné od 1.1.2014¹⁹ však už toto tvrzení neplatí absolutně. Důvodem pro odepření této možnosti oddlužení podnikatelům byla prevence, a tedy aby nedocházelo k přenášení podnikatelského rizika na dlužníkovy věřitele²⁰. Všechny zbylé způsoby řešení úpadku jsou určeny hlavně pro subjekty zabývající se podnikatelskou činností.

Oddlužení je v insolvenčním zákoně upraveno v ustanovení § 389 a násl. Jedná se o způsob, který dlužníkovi umožňuje vyřešit jeho finanční komplikace jinak, než formou konkursu. Účelem oddlužení je poskytnutí pomoci dlužníkovi zbavit se dluhů, nabídnout mu možnost začít od začátku s čistým štítem a zároveň zaručit co největší možné uspokojení pohledávek uplatněných věřiteli. *„Při oddlužení není kladen hlavní důraz na maximální uspokojení věřitelů, nýbrž cílem je umožnit dlužníkovi, splňuje-li pro to všechny zákonné předpoklady, aby se oddlužil – osvobodil od dluhů a znovu bez dluhů zapojil do ekonomického života. Jednou z podmínek přitom je, že dlužník k oddlužení musí přistupovat poctivě“²¹.*

Novela insolvenčního zákona účinná od 1.1.2014²² klade ještě větší důraz na preferenci sanačních způsobů řešení úpadku před těmi likvidačními. Využití oddlužení nabízí několik výhod jak pro věřitele, tak pro dlužníka samotného. Věřitelé by si měli uvědomit, že oddlužení jim může přinést mnohem větší uspokojení nezaplacených pohledávek než by tomu bylo při prodeji majetku dlužníka v konkursu.

¹⁸ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 1246 s. ISBN 978-807-3572-433, str. 19

¹⁹ Zákon č. 294/2013 Sb.

²⁰ Ke schválení oddlužení při opomenutí věřitele přihlásit pohledávku. In: <http://profipravo.cz/> [online]. Dostupné z: http://profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=46&id_article=255027&csurf=9d094d37

²¹ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn 29 NS ČR 32/2011 ze dne 28.2.2012

²² Zákon č. 294/2013 Sb.

Oddlužení ve formě splátkového kalendáře jim totiž zaručuje postupnou úhradu jejich pohledávek až po dobu 5 let. Nehledě na to, že pokud dlužník své povinnosti poruší, může stále dojít k přeměně oddlužení v konkurs. Přihlásit svou pohledávku do insolvenčního řízení a nechat se uspokojovat postupným plněním dlužníka je pro věřitele finančně a časově méně náročné, než se o vydobytí svých pohledávek snažit v řízení před soudem a následně v řízení exekucím. Dále je v této souvislosti nutné zmínit charakter insolvenčního řízení, který směřuje k tomu, aby došlo k takovému uspořádání vzájemných vztahů, který zaručuje poměrné, relativně rovnoměrné a spravedlivé uspokojení všech věřitelů. Uspokojení pohledávek v rámci výkonu rozhodnutí či exekuce totiž vedlo k tomu, že „*by byl favorizován věřitel, který je v předstihu, anebo věřitel, který je ekonomicky silnější nebo postupuje tvrdě na úkor věřitelů ostatních*“²³.

Z pohledu dlužníka je hlavní a nejpodstatnější výhodou oddlužení před konkursem, při splnění stanovených podmínek, možnost zbavit se zbytku dluhů, což dlužníkovi v konkursu umožněno není, protože v souladu s ustanovením § 312 odst. 4 InsZ „*lze po dobu 10 let od zrušení konkursu na základě upraveného seznamu pohledávek podat návrh na výkon rozhodnutí nebo exekuci pro zjištěnou neuspokojenou pohledávku, kterou dlužník nepopřel*“.

2.1 Oddlužení a podnikatelé

I když z výše uvedeného vyplývá, že oddlužení je určeno primárně pro spotřebitele, toto tvrzení již neplatí absolutně. Zákodárce totiž v novele insolvenčního zákona účinné od 1.1.2014 explicitně připustil to, k čemu již delší dobu směřovala judikatura soudů, a tedy aby institutu oddlužení mohli využít i osoby mající dluhy z podnikání.

Vývoj rozhodovací praxe soudů byl přitom postupný. Zpočátku striktně platila podmínka neexistence žádných dluhů vzniklých z podnikatelské činnosti. „*Za dluhy z podnikání se přitom považovaly jednak dluhy, které měl dlužník ze své předchozí podnikatelské činnosti, jednak dluhy, jež měly podnikatelský charakter a které dlužník nabyt, aniž by byl kdy podnikatelem (např. dlužník převzal ručení za dluh z podnikání*

²³ WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-807-2018-420, str. 589

*jiné osoby, avaloval směnku, která zajišťovala podnikatelský závazek apod.)*²⁴2526. Přípouštěla se pouze jediná výjimka, a to v případě, že dluhy z podnikání byly nabyté děděním. Postupně však docházelo k evidentní liberalizaci pojmu dlužník – nepodnikatel. Soudy začaly akceptovat menší dluhy z podnikání a překážku řešení úpadku formou oddlužení přestalo představovat i udělené živnostenské oprávnění. Za zmínku rovněž stojí rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č.j. 2 VSPH 86/2009-B-41 ve věci KSPH 39 INS 4221/2008, které ve svém odůvodnění obsahuje i tvrzení, že není na místě odpírat podnikateli možnost využít formu oddlužení, pokud jeho příjmy dovolí plně uspokojit každého z přihlášených věřitelů.

Zmiňovaná novela insolvenčního zákona tak mění podmínky pro povolení oddlužení, a tedy i ustanovení § 389 InsZ, tím způsobem, že možnost podat návrh na povolení oddlužení poskytuje každé fyzické osobě, která nemá dluhy z podnikání (samozřejmě při splnění předpokladů úpadku). Oddlužení tak může být povoleno i osobě samostatně výdělečně činné v případě dluhů spotřebitelského charakteru. Tuto možnost má rovněž právnická osoba, pokud kumulativně splní podmínky, že podle zákona není považována za podnikatele a nemá dluhy z podnikání.

V druhém odstavci zmíněného ustanovení je stanoveno, že *„dluh z podnikání nebrání řešení dlužníkovy úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením, jestliže s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde, nebo jde o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka podle § 308 odst. 1 písm. c) nebo d), anebo jde o pohledávku zajištěného věřitele“*. Významnou roli tedy zastávají i věřitelé dlužníka.

Bude zajímavé sledovat jak se judikatura soudů vypořádá s povolováním oddlužení podnikatelů, a to zejména v souvislosti s prokazováním budoucí výše příjmu při plnění oddlužení formou splátkového kalendáře. Jednoduché předložení pracovní smlouvy zaměstnance totiž v tomto případě nebude možné. *„Kromě dalšího by měl být*

²⁴ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele*. 3. aktualizované vydání. Praha: Linde, 2014, 491 s. ISBN 978-80-7201-939-7, str. 127

²⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. KSPL 29 INS 252/2008, 1 VSPH 3/2008

²⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. KSUL 70 INS 3940/2008, 1 VSPH 273/2008-A

předmětem budoucí revize také nevyhovující obsah v ustanovení § 406 InsZ (rozhodnutí o schválení oddlužení), který nepočítá s jiným trvalým příjmem než od plátce mzdy“²⁷.

2.2 Poctivý záměr

„V současné době, kdy počet návrhů na povolení oddlužení rok od roku výrazně stoupá, se stále více objevuje otázka, zda se institut oddlužení nestává spíše nástrojem k poškozování věřitelů a úniku dlužníka od hrazení svých závazků, než skutečným řešením jeho úpadku“²⁸. Proto je potřeba zdůraznit nezbytný předpoklad pro povolení oddlužení, tj. poctivý záměr, resp. na základě logického argumentu a contrario případy, kdy se jedná o záměr nepoctivý. Jde o neurčitý právní pojem, a proto záleží na uváze soudu, které případy pod tuto kategorii subsumuje.

Judikatura obsahuje pouze demonstrativní výčet případů nepoctivého záměru. Patří sem např. případ (bezúplatného) převodu majetku dlužníka na třetí osoby a až následné podání návrhu na povolení oddlužení, všechno za účelem znevýhodnit věřitele²⁹. Vzhledem k ustanovení § 589 a násl. NOZ, které upravují relativní neúčinnost právního jednání, nemůže takovýto převod směřovat ke zkrácení práv třetích osob, a proto věřiteli náleží právo bránit se podáním odpůrcí žaloby.

Jako další příklad může posloužit situace, kdy byl dlužník v rozhodné době 5 let před zahájením insolvenčního řízení pravomocně odsouzen ze spáchání trestního činu hospodářské či majetkové povahy. Je očividné, že bez dalšího upřesnění se takto stanovený předpoklad jeví neúměrně přísným, a proto judikatura nabízí jeho limity: *„(...) ani pravomocného odsouzení v rozhodné době před podáním návrhu na povolení oddlužení pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy dlužníka zcela nezabavuje možnosti úspěšně se domáhat povolení oddlužení. Musí však tvrdit a prokazovat takové specifické okolnosti, z nichž by bylo možno usuzovat na to, že i přes existenci odsouzení se u něho o nepoctivý záměr nejedná. Obecně lze říci, že takové okolnosti by mohly spočívat např. v tom, že dlužník beze zbytku uhradil škodu způsobenou trestným činem,*

²⁷ PLEVA, Vítězslav. PODNIKATEL A ODDLUŽENÍ? OD 1. 1. 2014 DEFINITIVNĚ ANO. In: www.epravo.cz [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/podnikatel-aoddluzeni-od-1-1-2014-definitivne-ano-93326.html>

²⁸ ČERNÁ, Karolína. Návrh na povolení oddlužení: Způsob řešení úpadku nebo šikana věřitelů. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/navrh-na-povoleni-oddluzeni-zpusob-reseni-upadku-nebo-sikana-veritelu-89787.html>

²⁹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci čj. 3VSOL 396/2009-B-37 ze dne 21.01.2010, ve věci sp. zn. KSOS 38 INS 4063/2009

*zcela výjimečnými okolnostmi případu, jež mohou vyplývat zejména z povahy trestného jednání dlužníka, míry jeho účasti na spáchání činu, následku jeho jednání, výši a druhu uloženého trestu atd., či v chování dlužníka po vynesení odsuzujícího rozsudku*³⁰. Nemůžeme zapomínat ani na případy, kdy již v mezidobí došlo k zahlázení předmětného odsouzení, a tedy k odstranění jeho nepříznivých důsledků, takže se na dlužníka hledí jako by odsouzen vůbec nebyl.

Nepoctivý záměr může být dále soudem shledán i při opakovaném podání návrhu na povolení oddlužení toutéž osobou³¹ a rovněž pokud má soud za to, že došlo k nedbalému a lehkomyšlnému přístupu dlužníka k dosavadnímu průběhu řízení³².

2.3 Hodnota minimálního plnění

Vedle poctivého záměru je dalším nezbytným předpokladem pro povolení oddlužení, uspokojení věřitelů alespoň v minimální zákonem stanovené výši. Ta je specifikovaná v § 395 odst. 1 písm. b) InsZ hodnotou 30 %. Nesplnění této hranice však ještě automaticky neznamená, že soud přistoupí k zamítnutí návrhu na povolení oddlužení. Uspokojení pohledávek v nižší míře nebude překážkou pokud, s tím vysloví souhlas věřitelé dlužníka, a to konkrétně ti nezajištění, protože věřitelé disponující zajištěnou pohledávkou se uspokojí zpeněžením tohoto zajištění.

2.4 Způsoby oddlužení

Oddlužení je možné provést dvěma způsoby, a to (jednorázovým) zpeněžením majetkové podstaty anebo prostřednictvím plnění splátkového kalendáře³³. Výhodou prvního způsobu je skutečnost, že předmětem zpeněžení nebude další majetek dlužníka, který nabude v budoucnu. Navíc jsou dlužníkovi ponechané budoucí výdělky sloužící k jeho obživě, např. pravidelná mzda, ale i mimořádné druhy příjmů v důsledku převzetí dědictví či daru. Naopak výhodou provedení oddlužení formou splátkového kalendáře je možnost rozvrhnout si plnění, které má být poskytnuto věřitelům do jednotlivých splátek a hlavně skutečnost, že při splnění požadovaných předpokladů si dlužník může ponechat svůj movitý i nemovitý majetek.

³⁰ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci, sp. zn. KSBR 40 INS 3720/20082 VSOL 181/2008-A-14

³¹ NS ČR čj. 29 NSCR 1/2008-A-15 ze dne 27.01.2011 ve věci sp. zn. KSBR 37 INS 294/2008

³² Usnesení Vrchního soudu v Praze čj. 2 VSPH 174/2009-A-54 ze dne 05.02.2009 ve věci sp. zn. MSPH 96 INS 195/2008

³³ § 398 odst. 1 InsZ

2.4.1 Oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty

Definici majetkové podstaty nabízí insolvenční zákon v ustanovení § 2 písm. e), když uvádí, že se jedná o majetek určený k uspokojení dlužnických věřitelů. Další vysvětlení a přesné vymezení tohoto pojmu a majetku, který je její součástí, nalzáme v ustanoveních § 205 a § 206 InsZ. Ustanovení § 207 a § 208 InsZ, naopak, určují, který majetek do majetkové podstaty nepatří. „*Zásadní rozdíl oproti vymezení majetkové podstaty v konkursu je ten, že do majetkové podstaty patří pouze majetek, který měl dlužník v okamžiku, kdy byla rozhodnutím soudu tato forma oddlužení schvalována*“³⁴. Mzda nebo jiný příjem, dary či dědictví, které dlužník získá teprve po schválení oddlužení, do majetkové podstaty spadat nebudou, a proto s nimi dlužník může naložit dle své libosti.

Novelou insolvenčního zákona účinnou od 1.1.2014 došlo k nešťastné a matoucí úpravě ustanovení § 406 odst. 2 písm. b) InsZ protože s odkazem na ustanovení § 412 odst. 1 písm. b) je v něm uvedeno, že do majetkové podstaty by měly být zahrnuty i budoucí mimořádné příjmy dlužníka. Tato dikce je však v příkrém rozporu s ustanovením § 408 odst. 2 InsZ, který dlužníkovi explicitně zaručuje dispoziční právo k majetku získanému po tom, co nastanou účinky schválení oddlužení. Komentář k insolvenčnímu zákonu toto nedopatření vysvětluje následovně: „*Zákonodárce měl na mysli pouze majetek z neúčinného právního úkonu a majetek, který dlužník v seznamu majetku zamlčel*“³⁵.

Faktické zpeněžení majetkové podstaty provede insolvenční správce. K tomu jsou mu poskytnuty následující způsoby: veřejná dražba, prodej mimo dražbu a zpeněžení jedinou smlouvou. Postup při provádění této formy oddlužení je obdobný, jako u zpeněžování majetkové podstaty při řešení úpadku konkursem. Rozvrhovým usnesením bude následně výtěžek rozdělen poměrně mezi věřitele, a to nezávisle na vůli dlužníka.

³⁴ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. 3. aktualizované vydání.* Praha: Linde, 2014, 491 s. ISBN 978-80-7201-939-7, str. 145

³⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy.* 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s., ISBN 978-808-7576-809, str. 721.

2.4.2 Oddlužení formou plnění splátkového kalendáře

*„Při oddlužení plněním splátkového kalendáře je dlužník povinen po dobu 5 let měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojené pohledávky³⁶. Tuto částku rozvrhne dlužník prostřednictvím insolvenčního správce mezi nezajištěné věřitele podle poměru jejich pohledávek způsobem určeným v rozhodnutí insolvenčního soudu os schválení oddlužení“.*³⁷ Podle uvedeného tak dlužník nemůže výši měsíční splátky ovlivnit. Část příjmu, která je předmětem zabavení pošle zaměstnavatel dlužníka automaticky insolvenčnímu správci a ten po odečtení svých výdajů zůstatek rozdělí mezi věřitele podle výše jejich pohledávek, na základě rozhodnutí insolvenčního soudu.

Není však úplně vyloučeno, aby insolvenční soud povolil dlužníkovi splácení ve splátkách nižších než předepsaných, a to za podmínek uvedených v § 398 odst. 4 InsZ, lze-li důvodně předpokládat, že věřitelé obdrží celkem částku ve výši minimálně 50 % z výše jejich pohledávek, anebo částku, na níž se věřitelé s dlužníkem dohodli. Návrhem splátek dlužníka však soud v tomto případě není vázán a rovněž nepřihlédne k opožděným žádostem o jejich ponížení. Nicméně, soudní praxe se tohoto zákonného ustanovení neдрží absolutně a umožňuje úpravu splátkového kalendáře, pokud došlo k podstatným změnám v poměrech dlužníka³⁸. Uvedené je možné i bez jeho návrhu.

V případě, že tedy dlužník ztratí zdroj svých příjmů, je povinný aktivně si hledat novou práci a případně se spokojit i s méně kvalifikovaným zaměstnáním. Potřebný příjem si může opatřit i podnikatelskou činností. Vše za účelem, aby mu bylo umožněno pokračovat v plnění oddlužení. Dočasná ztráta příjmu tak a priori nemůže vést ke zrušení oddlužení³⁹. V zásadě je též možné ukončit plnění splátkového kalendáře dříve, než uplyne zákonem stanovená lhůta 5 let, ale pouze pokud by dlužník své závazky splatil v plné výši.

³⁶ Dle § 279 odst. 1 OSŘ se z čisté měsíční mzdy, která zbývá dlužníkovi po odečtení základní nepostizitelné částky a která se zaokrouhlí směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádří v celých korunách, srážejí dvě třetiny, třetí třetina zůstává dlužníkovi k volné dispozici

³⁷ § 398 odst. 3 InsZ.

³⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.09.2010, sp. zn. KSPH 55 INS 1199/2009, 3 VSPH 607/2010-B

³⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 05.08.2010, sp. zn. MSPH 93 INS 1923/2008, 3 VSPH 463/2010-B

3. Insolvenční řízení

Tento zvláštní typ občanského soudního řízení v sobě pojí prvky nalézacího a vykonávacího řízení. Insolvenční soud se v první řadě zabývá otázkou, jestli se dlužník skutečně nachází v úpadku či nikoliv a v případě kladného zjištění následně rozhodne o způsobu jeho řešení.

Základním právním předpisem upravujícím insolvenční řízení je zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobu jeho řešení (insolvenční zákon). Z hlediska věcné příslušnosti jsou k rozhodování v insolvenčních věcech jako soudy prvního stupně příslušné krajské soudy. Co se týká místní příslušnosti rozhoduje soud, v jehož obvodu se nachází obecný soud dlužníka. U fyzických osob je to tedy soud, v jehož obvodu tato osoba bydlí anebo se zdržuje, u podnikatelů je rozhodující místo podnikání či sídlo právnické osoby.

Insolvenční řízení lze zahájit pouze na návrh oprávněné osoby, konkrétně k tomu dojde dnem doručení insolvenčního návrhu věcně příslušnému soudu⁴⁰. „*Je-li insolvenční návrh podán sice u věcně příslušného soudu, jenž však není soudem místně příslušným, je i v takovém případě insolvenční řízení zahájeno, a to bez ohledu na to, kdy dojde k postoupení takového návrhu místně příslušnému krajskému soudu*“⁴¹.

Pokud zahájení řízení nic nebrání, oznámí insolvenční soud tuto skutečnost do 2 hodin od obdržení návrhu zveřejněním vyhlášky. Tato obsahuje označení subjektů řízení, dále údaj o okamžiku zveřejnění v insolvenčním rejstříku, den vydání a označení osoby, která jí vydala⁴².

O zahájení insolvenčního řízení je dále v souladu s ustanovením § 102 odst. 1 InsZ nutné neprodleně vyrozumět: příslušný finanční úřad, celní úřad, úřad práce, správu sociálního zabezpečení, obecný soud dlužníka, orgán, u něhož probíhá řízení o výkonu rozhodnutí nebo exekuce na majetek dlužníka a v stanovených případech též Českou národní banku.

⁴⁰ § 97 InsZ

⁴¹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s., ISBN 978-808-7576-809, str. 158-159

⁴² 101 odst. 1 InsZ

3.1 Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení

Zákon se zahájením insolvenčního řízení spojuje celou řadu jak procesních, tak hmotněprávních účinků⁴³. Jejich právní úprava tvoří jednu z nejpodstatnějších částí insolvenčního řízení. Dlužníkovi je tak zaručena ochrana jeho majetku před nekoordinovanými útoky věřitelů. Odvrácenou stranou mince však pro něj může představovat negativní vnímání zveřejnění počátku insolvenčního řízení v očích veřejnosti.

Věřitelům je umožněno se do řízení aktivně zapojit již od jeho počátku a dále je jim garantováno spravedlivé, zpravidla poměrné uspokojení jejich nároků tak, aby nedošlo ke zvýhodnění byť i jediného z nich.

3.1.1 § 109 odst. 1 písm. a) InsZ

„Pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty nemohou být uplatněny žalobou, lze-li je uplatnit přihláškou“. Toto ustanovení slouží k ochraně dlužníka před uplatněním nových žalobních nároků vůči jeho osobě. Pokud i přesto dojde po zahájení insolvenčního řízení k podání žaloby, bude řízení o ní po pravomocném rozhodnutí o úpadku dlužníka, zastaveno⁴⁴. Jinou situaci však představuje případ, když byla žaloba vůči dlužníkovi uplatněna ještě před zahájením insolvenčního řízení. Tato může být standardně projednána a může o ní být i rozhodnuto, avšak nejpozději do okamžiku rozhodnutí o úpadku dlužníka. Ustanovení § 140a InsZ totiž s rozhodnutím o úpadku spojuje povinnost přerušit veškerá soudní či rozhodčí řízení o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty. K tomu judikatura dodává: *„Smyslem § 109 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona je tedy docílit, aby po celou dobu trvání řízení existoval právní režim umožňující co nejefektivnější uspokojení věřitelů, a to z hlediska kvantitativního i časového. To se děje pokud možno co nejpřesnějším zjištěním majetku úpadce, k čemuž slouží jednotný režim přihlašování pohledávek spojený právě se zákazem podávání žalob mimo rámec insolvenčního řízení, protože má tato právní úprava své opodstatnění“*⁴⁵. Nesmíme zapomínat ani na ochranu osoby nacházející se v úpadku. Bez tohoto ustanovení by jí totiž po skončení insolvenčního řízení hrozili početné útoky

⁴³ § 109 InsZ

⁴⁴ §141a InsZ

⁴⁵ Usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2444/10 ze dne 02.12.2010

věřitelů, na základě pohledávek vzniklých před zahájením řízení, což by mohlo vést k riziku opětovného podávání insolvenčních návrhů.

3.1.2 § 109 odst. 1 písm. b) InsZ

„Právo na uspokojení ze zajištění, které se týká majetku ve vlastnictví dlužníka nebo majetku náležejícího do majetkové podstaty, lze uplatnit a nově nabýt jen za podmínek stanovených tímto zákonem, to platí i pro zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech nebo exekutorského zástavního práva na nemovitostech, které bylo navrženo po zahájení insolvenčního řízení. Po okamžiku zveřejnění vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení tak již není možné založit další zajištění a ani podat návrh, který by ke vzniku zajištění vedl. Komentář k insolvenčnímu zákonu⁴⁶ nabízí pouze jedinou výjimku, a to uzavření smlouvy o úvěrovém financování insolvenčním správcem v souladu s ustanovením § 41 InsZ. Judikatura uvedené doplňuje následovně: „(...) zástavní věřitel již není oprávněn domáhat se žalobou podanou vůči poddlužníku zaplacení zastavené pohledávky bez zřetele k tomu, že zajištěná pohledávka nebyla řádně a včas uspokojena a že zástavní právo k zastavené pohledávce je vůči poddlužníku účinné. Řízení o takové žalobě soud zastaví po právní moci rozhodnutí o úpadku“⁴⁷.

3.1.3 § 109 odst. 1 písm. c) InsZ

„výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit nebo zahájit, nelze jej však provést“. Přičemž provedení chápeme jako vlastní realizaci exekuce a následně její dokonání. Pokud k tomu došlo, je pověřený soudní exekutor povinen vydat insolvenčnímu správci všechny věci a práva, které zajistil. Vzniklé náklady exekuce může jako věřitel přihlásit do insolvenčního řízení⁴⁸.

Z uvedeného tak vyplývá, že i přes vedení insolvenčního řízení je možné nařizovat nové exekuce a pokračovat v již započatých exekucích. Takovéto jednání však nemusí být úplně košer. Jak je v některé odborné literatuře upozorňováno:

⁴⁶ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, 1246 s. ISBN 978-807-3572-433, str. 263

⁴⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.01.2012 sp.zn. 29 Cdo 3963/2011

⁴⁸ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 20 Cdo 3845/2011 ze dne 24.01.2012

„Není umožnění takového postupu shledáváno zcela důvodným, například proto, že vznikají dvojí náklady spojené s vedením těchto řízení a bylo by vhodné možnost paralelního vedení exekučního a insolvenčního řízení opustit“⁴⁹.

3.1.4 Další účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení

V souladu s ustavením § 109 odst. 1 písm. d) není po zahájení insolvenčního řízení možné ani uplatnění práva založeného dohodou věřitele a dlužníka na výplatu srážek ze mzdy či jiných příjmů, s nimiž se při výkonu rozhodnutí nakládá jako se mzdou nebo platem.

Dochází k přerušení běhu lhůt pro uplatnění práv, které lze dle § 109 odst. 1 InsZ uplatnit pouze přihláškou⁵⁰. Dlužník svůj majetek nesmí zcizovat, zatěžovat a ani měnit jeho strukturu v míře vyšší než nepodstatné⁵¹. Podle ustanovení § 173 odst. 4 InsZ má po zahájení řízení věřitel právo uplatnit svou pohledávku a tím zastavit běh promlčecí lhůty.

3.2 Předběžná opatření

Obecně je tento institut využíván jako opatření soudu či správního orgánu směřující k zatímní úpravě poměrů účastníků do doby vydání definitivního rozhodnutí. Z ustanovení § 111 InsZ vyplývá pro dlužníka povinnost zdržet se od okamžiku co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení takového nakládání s majetkovou podstatou, které by směřovalo k jejímu zmenšení. Nad rámec tohoto zákonného omezení však soud může ještě subsidiárně rozhodnout o nařízení předběžného opatření⁵², a to jak na návrh, tak z úřední povinnosti, pokud je nezbytné zabránit dlužníkovi v manipulaci s majetkovou podstatou v neprospěch jeho věřitelů⁵³. Subsidiaritu možnosti rozhodnout o předběžném opatření zdůrazňuje i soudní judikatura, když konstatuje: „Aplikace § 113 insolvenčního zákona proto přichází v úvahu pouze tehdy, není-li omezení dlužníka v nakládání s majetkovou podstatou

⁴⁹ RICHTER, T. Insolvenční právo, 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2008, ISBN 978-80-7357-329-4, str. 219

⁵⁰ § 109 odst. 3 InsZ

⁵¹ § 111 InsZ

⁵² Předběžná opatření. In: <http://profipravo.cz/> [online]. Dostupné z: http://profipravo.cz/index.php?page=list&id_category=118&csum=de2f9807

⁵³ § 113 InsZ

*plynoucí z § 111 odst. 1 téhož zákona dostatečným, nebo je dlužník nerespektuje, anebo je-li důvodnou obava, že je respektovat nebude*⁵⁴.

Za účelem vydání předběžného opatření bude soudem v souladu s ustanovením § 112 InsZ obligatorně zřízena rovněž funkce předběžného správce (pokud ještě zřízena nebyla), který bude odpovídat za správu dlužníkovu majetku v rozsahu stanoveném v předběžném opatření.

Předběžným opatřením tak může být soudem rozhodnuto o tom, aby se dlužník zdržel manipulace s určitými věcmi nebo právy, které náleží do jeho majetkové podstaty. Dále může být dlužníkovi stanoveno omezení spočívající v předchozím souhlasu předběžného správce k nakládání s majetkovou podstatou. Lze jím též nařídit osobám, za nimiž dlužník eviduje pohledávky, aby dlužné plnění neposkytovali dlužníkovi, ale předběžnému správci⁵⁵.

3.3 Incidenční spory

Během insolvenčního řízení mohou vyvstat spory, které je nutné vyřešit před samotným rozhodnutím v meritu věci. Insolvenční zákon druhy těchto sporů specifikuje v ustanovení § 159 odst. 1 a patří sem tedy: „*a) spory o pravost, výši nebo pořadí pohledávky, b) spory o vyloučení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty nebo o výtěžku zpeněžení podle § 225 odst. 5, c) spory o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela, d) spory na základě odpůřčí žaloby, e) spory o náhradu škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem, f) spory o platnost smluv, kterým došlo ke zpeněžení majetkové podstaty prodejem mimo dražbu, g) spory o ručení, zda tu je či není právní vztah nebo právo týkající se majetku nebo závazků dlužníka, je-li na takovém určení naléhavý právní zájem, h) další spory, které zákon označí jako spory incidenční*“.

⁵⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze 2 VSPH 144/2008-A-37 ve věci MSPH 89 INS 2844/2008

⁵⁵ § 113 InsZ

Ustanovení § 159 odst. 1 písm. h) InsZ obsahuje takzvanou zbytkovou kategorii a za incidenční spory se tedy budou považovat i spory, které za ně zákon výslovně označí. Lze sem zařadit spor přihlášeného věřitele o určení, že jeho pohledávka nebyla v průběhu insolvenčního řízení uspokojena, nezanikla jiným způsobem a nadále trvá⁵⁶ anebo např. spor o uložení sankce dle ustanovení § 178 a § 179 InsZ. Jiné spory za incidenční považovat nelze.

„Návrh oprávněné osoby na zahájení incidenčního sporu má povahu žaloby a bude projednán a rozhodnut v rámci insolvenčního řízení. Jestliže by projednání a rozhodnutí incidenčního sporu v rámci insolvenčního řízení mohlo vést k průtahům v insolvenčním řízení, přikáže předseda insolvenčního soudu takový spor jinému soudci insolvenčního soudu“⁵⁷. V incidenčních sporech se postupuje podle OSŘ, ustanovení insolvenčního zákona se použijí pouze pro úpravu doručování.

Návrh na projednání incidenčního sporu musí být uplatněn oprávněnou osobou. V této souvislosti lze odkázat na usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 ICdo 11/2012 ze dne 28.2.2013, kde soud při podání žaloby na popření práva na uspokojení pohledávky ze zajištění považuje za oprávněnou osobu jediné věřitele. Žalobu podanou insolvenčním správcem proto soud, jako žalobu podanou neoprávněnou osobou, odmítne⁵⁸. K zastavení insolvenčního řízení soud přistoupí, brání-li projednání žaloby nedostatek podmínek řízení, které nelze odstranit anebo se ho odstranit nepovedlo⁵⁹.

Pokud soud nerozhodne jedním z výše uvedených způsobů, proběhne o incidenčním sporu v souladu s ustanovením § 161 InsZ jednání a následně dojde k vydání meritorního rozhodnutí. Tzn. vyhovujícího či zamítavého rozsudku, v případě uzavření soudního smíru, soud vydá usnesení, kterým tento smír schválí⁶⁰. Soud rovněž v souladu s ustanoveními § 137 a § 151 OSŘ rozhodne o nákladech tohoto řízení.

⁵⁶ § 186 InsZ

⁵⁷ HÁSOVÁ, J.; MORAVEC, T.. *Insolvenční řízení*. 1. vyd., s. 262 Praha: C.H.Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-459-9, str. 97

⁵⁸ INCIDENČNÍ SPORY. In: [Http://www.epravo.cz/](http://www.epravo.cz/) [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/incidencni-spory-91232.html>

⁵⁹ § 160 odst. 5 InsZ

⁶⁰ § 162 InsZ

4. Insolvenční návrh

Jak již bylo uvedeno, k vydání usnesení o způsobu řešení úpadku může dojít jen po předchozím rozhodnutí o úpadku samotném. O jeho prohlášení však insolvenční soud nerozhoduje ex offio, ale pouze na návrh oprávněné osoby. „*Aktivně legitimován k podání tohoto insolvenčního návrhu je dlužník nebo věřitel dlužníka. Má-li být v insolvenčním řízení řešen hrozící úpadek, může insolvenční návrh podat pouze dlužník (97 InsZ)*⁶¹.

Existuje však řada výjimek, kdy je insolvenční návrh oprávněna podat osoba odlišná od dlužníka či věřitele. Touto legitimací tak disponuje i Česká národní banka, jde-li o dlužníka – finanční instituci, dále insolvenční správce, pokud hodlá zahájit takzvané vedlejší úpadekové řízení a rovněž v případě postoupení pohledávky: „*Jestliže se postupitel dohodl s postupníkem, že bude vymáhat postoupenou pohledávku svým jménem na účet postupníka (§ 1886 odst. 1 NOZ.), je oprávněn podat též insolvenční návrh vůči dlužníku, přihlásit postoupenou pohledávku do insolvenčního řízení a vykonávat v insolvenčním řízení práva náležející věřiteli postoupené pohledávky*“⁶².

4.1 Insolvenční návrh vs. návrh na povolení oddlužení

V souvislosti s oprávněnou osobou je potřebné vymezit podstatný rozdíl mezi insolvenčním návrhem a návrhem na povolení oddlužení. Ačkoliv podobnost těchto pojmů, může evokovat, že se jedná o identický institut, není tomu tak a tyto pojmy je nutné diverzifikovat. „*Je třeba rozlišovat insolvenční návrh vymezený v § 2 písm. c) InsZ jako návrh na zahájení insolvenčního řízení na straně jedné a návrh na povolení oddlužení na straně druhé, který je podáním, jímž se dlužník v insolvenčním řízení zahájeném insolvenčním návrhem (dlužníka nebo věřitele) domáhá rozhodnutí o způsobu řešení svého úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením*“⁶³. Jedná se tedy o dvě různá procesní podání, přičemž samotný návrh na povolení oddlužení ani při dodržení všech jeho zákonných náležitostí nemůže být podáním způsobilým zahájit insolvenční řízení. Zatímco doručením insolvenčního návrhu dochází k zahájení

⁶¹ HÁSOVÁ, J.; MORAVEC, T.. *Insolvenční řízení*. 1. vyd., s. 262 Praha: C.H.Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-459-9, str. 61

⁶² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13.06.2011, sp. zn. KSPH 36 INS 8444/2010, 1 VSPH 113/2011(R 131/2011)

⁶³ HÁSOVÁ, J.; MORAVEC, T.. *Insolvenční řízení*. 1. vyd., s. 262 Praha: C.H.Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-459-9, str. 67

insolvenčního řízení, návrh na povolení oddlužení tyto účinky nemá. Kromě uvedeného je k návrhu na povolení oddlužení aktivně legitimován pouze dlužník, a to buď spolu s insolvenčním návrhem anebo ve lhůtě 30 dnů od momentu, kdy mu byl doručen insolvenční návrh některého z věřitelů. Odlišnostmi zmiňovaných pojmů se zabýval např. Vrchní soud v Praze v odůvodnění usnesení ze dne 22.10.2010, sp. zn. KSCB 25 INS 7437/2010, 3 VSPH 909/2010-A.

4.2 Náležitosti insolvenčního návrhu

S odkazem na dikci ustanovení § 42 odst. 4 OSŘ musí každý insolvenční návrh splňovat obecné náležitosti podání, a dále další rozšiřující předpoklady stanovené v § 103 InsZ. Musí tedy obsahovat označení příslušného soudu, označení insolvenčního navrhovatele a dlužníka, popřípadě jejich zástupců, dále všechny rozhodující skutečnosti, z nichž plyne oprávnění podat předmětný návrh a konečně cíl, kterého se insolvenční navrhovatel domáhá. Judikatura dále tyto požadavky rozvíjí následovně: „*V insolvenčním návrhu musí být tvrzeny takové okolnosti, z nichž závěr o úpadku dlužníka nebo o hrozícím úpadku logicky vzato vyplývá. Pouhé konstatování, že dlužník je v úpadku, nebo mu úpadek hrozí (...) není uvedením okolností, které úpadek osvědčují*“⁶⁴. Citované rozhodnutí spolu s § 104 odst. 1 InsZ dále stanovuje povinnost dlužníka předložit spolu se seznamem jeho majetku i podepsané prohlášení, že se jedná o seznam správný a úplný, očividně znovu za účelem sledování poctivého záměru dlužníka.

„*Součástí insolvenčního návrhu má být i tvrzení, z něhož plyne, že dlužník není schopen splatit své splatné závazky. Je-li navrhovatelem věřitel, musí připojit i přihlášku pohledávky na příslušném formuláři*“⁶⁵, a dále musí věřitel prokázat, že má za dlužníkem splatnou pohledávku. Navrhovatel je také povinen podpořit veškerá svá tvrzení označením rozhodujících důkazů, které s jeho tvrzeními korespondují.

Součástí insolvenčního návrhu musí být i uvedení petitu, tj. návrhu na budoucí výrok soudu, kterým bude zjištěn úpadek dlužníka. Není-li však petit uveden výslovně anebo je jeho formulace nepřesná, neznamená to bez dalšího, že soud podaný insolvenční návrh z důvodu jeho vad odmítne. Tento požadavek totiž částečně zmírňuje

⁶⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.05.2010, čj. 29 NSČR 22/2009-A-21, KSPL 27 INS 1784/2009 (R26/2011)

⁶⁵ HÁSOVÁ, J.; MORAVEC, T.. *Insolvenční řízení*. 1. vyd., s. 262 Praha: C.H.Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-459-9, str. 66

soudní judikatura, když uvádí“ *„Jen z toho, že insolvenční návrh neobsahuje přesnou formulaci požadovaného výroku soudu, nelze, není-li jinak pochyb, čeho se navrhovatel domáhá, dovozovat absenci zákonem požadovaných náležitostí“*⁶⁶.

Konečně musí každý insolvenční návrh obsahovat datum a podpis oprávněné osoby, případně plné moci, jedná-li místo ní její zástupce. Tento podpis musí být úředně ověřen, a pokud se jedná o elektronickou podobu návrhu uznávaným elektronickým podpisem, jinak se k němu nepřihlíží⁶⁷.

Je nutno dodat, že jednotlivé podstatné náležitosti insolvenčního návrhu se liší v závislosti na osobě, která ho u insolvenčního soudu uplatňuje, a tedy jestli se jedná o dlužníka nebo věřitele.

4.3 Insolvenční návrh podaný dlužníkem

Platná právní úprava zavazuje dlužníka k splnění dalších kvalitativních požadavků⁶⁸. Ten musí spolu s insolvenčním návrhem poskytnout soudu rovněž seznam svého majetku, včetně pohledávek, které eviduje za konkrétně označenými dlužníky. Tyto pohledávky musí být specifikované co do důvodu vzniku a též co do jejich výše. Nesmí chybět ani výslovná zmínka o dobytosti těchto nároků. Vedle seznamu majetku je dlužník povinen předložit rovněž seznam svých závazků, jejich splatnosti a věřitelů, kteří za ním evidují splatné pohledávky, nebo kteří vůči němu pohledávky či jiná majetková práva uplatňují. V případě, že některé z těchto pohledávek popírá, uvede též z jakého důvodu tak činí a výši, kterou rozporuje. Je-li dlužníkovi známo, že dluží i věřitelům, jejichž pohledávky jsou zajištěné, je dlužník povinen v souladu s ustanovením § 104 odst. 3 InsZ uvést rovněž skutečnosti specifikující toto zajištění.

Dlužník musí dále předložit insolvenčnímu soudu seznam svých zaměstnanců, eventuálně výslovně uvést, že žádné nezaměstnává. V neposlední řadě musí dlužník soudu poskytnout všechny listiny prokazující jeho úpadek nebo hrozící úpadek.

„Nepředloží-li dlužník seznam svého majetku, závazků a zaměstnanců ani na výzvu insolvenčního soudu podle ustanovení § 128 odst. 2 InsZ, insolvenční soud podaný dlužnický návrh odmítne. Podává-li insolvenční návrh věřitel, má nepředložení seznamů majetku, závazků a zaměstnanců dlužníkem pro dlužníka nepříznivý následek

⁶⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27.11.2008, sp. zn. MSPH 79 INS 4386/2008, 2 VSPH 274/2008

⁶⁷ § 97 odst. 2 InsZ

⁶⁸ § 104 InsZ

spočívající ve vzniku právní domněnky o jeho platební neschopnosti“⁶⁹. Nejvyšší soud České republiky k tomu doplňuje následující: „Dlužník, který řádně nesplnil povinnost předložit seznam majetku, závazků a zaměstnanců, neboť jej neopatřil doložkou správnosti a úplnosti a nepodepsal jej, se nemůže údajů v takovém seznamu obsažených dovolávat ani pro posouzení, zda splnil povinnost vylicít v insolvenčním návrhu skutečnosti, které osvědčují jeho (hrozící) úpadek“⁷⁰.

4.3.1 Společný návrh manželů na povolení oddlužení

Tímto zbrusu novým institutem bylo novelou účinnou od 1.1.2014 do Insolvenčního zákona promítnuto to, co již dříve umožňovala soudní praxe⁷¹, a tedy možnost manželů společně se zbavit dluhů⁷². „Zpravidla totiž nedochází k tomu, že by se v úpadku nacházel pouze jeden z manželů, a proto soudy doposud řešily „rodinné“ úpadky tak, že zvlášť podané návrhy manželů spojovaly ke společnému řízení“⁷³. Nyní je tak manželům výslovně umožněno podat společný insolvenční návrh, ovšem aby s ním byli i úspěšní, musí splnit několik podmínek.

Prvně, se musí jednat o manžele, z nichž každý je osobou oprávněnou podat návrh na povolení oddlužení. Uvedené však neplatí pro výši zabavitelného příjmu. Není proto nutné, aby byl každý z manželů zvlášť schopen splatit věřitelům minimálně třicet procent z výše jejich pohledávek, a tím de facto poskytnout věřitelům plnění až ve výši 60 % z uplatněné pohledávky. „Postačí, pokud ze zabavitelných příjmů obou manželů bude společně uhrazeno nezajištěným věřitelům 30 % jejich zjištěných pohledávek. Není proto vyloučeno, aby měl dostatečný zabavitelný příjem pouze jeden z manželů a druhý (např. manželka na rodičovské dovolené) neměl dokonce žádný postižitelný příjem“⁷⁴.

Při posouzení oprávněnosti podat společný návrh je dále nezbytné, aby manželství trvalo ke dni doručení návrhu insolvenčnímu soudu. Manželé též musí výslovně prohlásit, že souhlasí s tím, aby byl veškerý jejich majetek považován za

⁶⁹ ZELENKA, Jaroslav. *Insolvenční zákon: poznámkové vydání s důvodovou zprávou*. 2. vyd., 800 s., Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-707-2, s. 35

⁷⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.05.2010 sen. zn. 29 NSČR 22/2009 (R 26/2011)

⁷¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. KSPL 54 INS 4966/2009, 1 VSPH 669/2009-A ze dne 15.12.2009

⁷² §394a InsZ

⁷³ CELERÝN, Jakub. *K některým změnám v insolvenčním zákoně účinným od 01.01.2014*. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-nekterym-zmenam-v-insolvencnim-zakone-ucinnym-od-1-ledna-2014-93436.html>

⁷⁴ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. 3. aktualizované vydání*. Praha: Linde, 2014, 491 s. ISBN 978-80-7201-939-7, str. 153

majetek ve společném jmění manželů. Podpisy na takto učiněném prohlášení musí být úředně ověřeny. Důvod této podmínky je prostý, a tedy, aby si manželé pořádně uvědomili, co toto, závažné prohlášení obnáší v souvislosti s jejich majetkem. Uvedené by mělo rovněž podstatně zjednodušit posuzování toho, který majetek patří do postihované majetkové podstaty. Ustanovení § 394 odst. 3 InsZ dále stanovuje, že pro účely insolvenčního řízení mají oba manželé postavení nerozlučných společníků a považují se za jednoho dlužníka.

4.3.2 Insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení

Hodlá-li dlužník řešit svojí finanční situaci oddlužením, musí k podanému insolvenčnímu návrhu připojit i návrh na povolení oddlužení⁷⁵. V takovém případě je nezbytné, aby dlužník s předmětným návrhem předložil soudu i údaje o očekávaných příjmech v horizontu následujících 5 let, údaje o příjmech za poslední 3 roky a navrhovaný způsob oddlužení, případně sdělení, že tento návrh nevznáší.

Návrh na povolení oddlužení může dlužník podat pouze na předepsaném formuláři, jehož náležitosti určuje vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů. Vedle shora uvedených náležitostí sem dále patří: údaje o insolvenčních řízeních řešících úpadek dlužníka, jeho zákonného zástupce, nebo jeho statutárního orgánu vedených v posledních 5 letech. Údaje o nezahlazených pravomocných odsouzeních těchto osob pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy a údaje o vyživovaných osobách.

Na základě první věty ustanovení § 392 odst. 3 InsZ se nově již nevyžaduje, aby byl návrh na povolení oddlužení podepsán manželem/manželkou dlužníka. *„Zákon s účinností od 1.1.2014 již nevyžaduje, aby insolvenční návrh spolupodepsal dlužníkův manžel (ten tak do 31.12.2013 připojoval podpis pod prohlášení, že souhlasí s tím, aby majetek tvořící SJM byl použit k uspokojení věřitelů; podle § 408 odst. 1 ve znění účinném od 1.1.2014 totiž platí, že v případě oddlužení ve formě zpeněžení majetkové*

⁷⁵ §106 InsZ

podstaty SJM dlužníka a jeho manžela zaniká jako v případě řešení úpadku konkursem“⁷⁶.

Zákon nevylučuje, aby se na oddlužení dlužníka podílely i jiné osoby zejména v případě, že dlužník není natolik solventní, aby mohl věřitelům nabídnout alespoň třicetiprocentní uspokojení jejich pohledávek: „*Jsou-li zde osoby ochotné poskytnout dlužníkovi za účelem splnění oddlužení dar nebo mu o dobu trvání oddlužení platit pravidelné peněžní dávky, připojí dlužník k návrhu na povolení oddlužení i písemnou darovací smlouvu nebo smlouvu o důchodu; podpisy těchto osob na smlouvách musí být úředně ověřeny*“⁷⁷.

4.4 Povinnost podat insolvenční návrh

Jedná-li se o fyzickou osobu – nepodnikatele, podat insolvenční návrh je jeho právem, nikoli povinností. U právnických osob a podnikajících fyzických osob je však právní úprava poněkud odlišná. Insolvenční zákon v § 98 stanovuje jejich povinnost podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu, jakmile se o svém úpadku dozví, anebo v rámci vynaložení náležité pečlivosti dozvědět měli. Od 1.1.2012 byla znovuobnovena povinnost podat insolvenční návrh jak při úpadku ve formě platební neschopnosti, tak při úpadku ve formě předlužení, kde tato povinnost předtím chyběla.

V návaznosti na uvedené se nabízí otázka, možnosti sankcionovat nesplnění výše stanovené povinnosti. „*Nesplnění zákonné povinnosti podat insolvenční návrh není stíháno trestněprávní odpovědností. Praxe totiž ukázala, že účel předchozí úpravy v trestním zákoně nebyl naplněn. Namísto toho by měla právní úprava odpovědnosti za škodu a jinou újmu osoby, která nepodala insolvenční návrh, ačkoli k tomu byla povinna, dlužníka více motivovat*“⁷⁸. Namíste je však uplatnění odpovědnosti na základě předpisů občanskoprávních. „*Náhrada škody nebo jiné újmy vzniklé věřiteli porušením povinnosti dlužníka podle § 98 InsZ podat insolvenční návrh je občanskoprávním nárokem (§ 2910 a násl. NOZ a § 99 odst. 3 InsZ)*“⁷⁹. Přestože se tedy nejedná přímo o

⁷⁶ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s., ISBN 978-808-7576-809, str. 698-699

⁷⁷ § 392 odst. 3 InsZ

⁷⁸ LANSKÝ, L.; BARTUŇKOVÁ, A. *Odpovědnost za škodu a jiné následky porušení povinností v insolvenčním řízení*. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/odpovednost-za-skodu-a-jine-nasledky-poruseni-povinnosti-v-insolvencim-rizeni-52874.html>

⁷⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 01.02.2010, č.j. 1 VSPH 55/2010-B-97

trestní čin, není vyloučeno, že bude proti zodpovědným osobám vyvozena vedle občanskoprávní i trestněprávní odpovědnost. „*Vstupuje-li dlužník, který je v úpadku do závazkových vztahů, které plní pouze ve vztahu k některým věřitelům, může se dopustit trestního činu zvýhodňování věřitele*“⁸⁰. Podstatné jsou konkrétní okolnosti případu, nicméně dále existuje možnost naplnění skutkové podstaty trestních činů: způsobení úpadku, zkrslování údajů o stavu hospodaření a jmění či poškozování věřitele.

4.5 Insolvenční návrh podaný věřitelem

Kromě výše uvedených náležitostí insolvenčního návrhu, musí věřitel náležitě doložit existenci splatné pohledávky vůči dlužníkovi a k návrhu připojit její přihlášku⁸¹. Tím věřitel ve smyslu ustanovení § 95 odst. 5 InsZ prokazuje svou aktivní legitimaci k podání insolvenčního návrhu. „*Za doloženou lze mít takovou splatnou pohledávku, o které není z věřitelem předložených listin jakýchkoliv pochyb*“⁸². Jelikož jedním z esenciálních předpokladů pro rozhodnutí o úpadku dlužníka je mnohost věřitelů, musí navrhovatel v tomto případě doložit existenci splatné pohledávky minimálně jednoho dalšího věřitele. Při tom dle Nejvyššího soudu není postačující pouze obecné tvrzení o tom, že další věřitelé evidují za dlužníkem splatné pohledávky. „*Věřitelský insolvenční návrh musí ve smyslu ustanovení § 103 odst. 2 InsZ obsahovat nejen konkrétní údaje o dalších věřitelích dlužníka, nýbrž i konkrétní údaje o pohledávkách takových věřitelů, včetně konkrétních údajů o splatnosti těchto pohledávek*“⁸³.

Důraz na absolutní konkrétnost vylíčení těchto rozhodujících skutečností však nebyval v rozhodovací praxi soudů vždy takto markantní. U starších rozhodnutí soudům postačovalo, když věřitel uvedl alespoň jednoho dalšího věřitele s dlužnou částkou, „*jelikož věřitel nemá zpravidla s ohledem na obchodní či služební údaje konkrétnější informace o pohledávce jiných věřitelů*“⁸⁴. Tento přísnější režim byl v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21.12.2011, sen. zn. 29 NSČR 14/2011 odůvodněn i poukazem na automatické účinky insolvenčního řízení.

⁸⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11.08.2010, sp.zn. 5 Tdo 658/2010

⁸¹ § 105 InsZ

⁸² MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s., ISBN 978-808-7576-809, str. 177

⁸³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.12.2011, sen. zn. 29 NSČR 14/2011 (R 44/2012)

⁸⁴ Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17.06.1998, Cpjn 19/98

Je nepochybné, že požadavek konkrétnosti je relevantním a nezbytným předpokladem toho, aby mohl insolvenční soud náležitě rozhodnout. Je však potřebné vyvarovat se takového zpříšňování podmínek, které by vedlo k absolutizaci požadavku konkrétnosti, protože v takovém případě by mohlo dojít k zásahu do práv věřitelů na spravedlivý proces, který zaručuje Listina základních práv a svobod v čl. 36. Je proto důležité najít vyvážený balanc mezi požadavkem konkrétnosti a právem věřitelů na spravedlivé uspokojení svých pohledávek.

4.5.1 Přistoupení k insolvenčnímu řízení

V praxi nastávají situace, kdy dojde k podání vícero insolvenčních návrhů na téhož dlužníka, a to dříve než insolvenční soud vydá rozhodnutí o úpadku. „*Takto podaný insolvenční návrh nezpůsobí zahájení nového insolvenčního řízení*“⁸⁵, nýbrž se tato skutečnost v souladu s § 107 InsZ vyřeší přistoupením dalšího věřitele do již probíhajícího insolvenčního řízení. „*Jiný postup by zatížil další řízení zmatečností podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. d) OSŘ*“⁸⁶. Jedná se o zvláštní úpravu institutu přistoupení k řízení, obecná úprava dle § 92 OSŘ se proto nepoužije⁸⁷.

Za zmínku stojí i rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28.03.2012, sen. zn. 29 NSČR 20/2012, a to nejenom v této souvislosti, ale i v kontextu předchozího výkladu zabývajícím se konkrétností pohledávky jiných věřitelů. Toto rozhodnutí mimo jiného uvádí: „*Obsahuje-li další insolvenční návrh náležitosti, které chyběly v původním insolvenčním návrhu a pro jejichž nedostatek by jinak bylo možné původní insolvenční návrh odmítnout, jsou tím vady původního insolvenčního návrhu zhojeny*“.

Jakmile insolvenční soud obdrží další insolvenční návrh v téže věci, považuje se osoba, která ho podala za dalšího insolvenčního navrhovatele a je pro ni závazný stav řízení v době jejího přistoupení. „*Je-li insolvenční návrh podán poté, kdy již soud rozhodl o původním insolvenčním návrhu jinak než rozhodnutím o úpadku, ale rozhodnutí nedoručil účastníkům insolvenčního řízení, insolvenční soud doručí vydané*

⁸⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.03.2012 sen. zn. 29 NSČR 21/2012

⁸⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.03.2012 č.j. 29 NSČR 21/2012-A-58

⁸⁷ Moravec, T. *Přistoupení k insolvenčnímu řízení v rozhodovací praxi soudů*. Acta Oeconomica Pragensia, 2010, roč. 18, č. 2, s. 25

*rozhodnutí i dalšímu insolvenčnímu navrhovateli. Všem účastníkům běží 15 denní lhůta od doručení rozhodnutí k podání odvolání*⁸⁸.

Odlišný případ představuje situace, kdyby byl další insolvenční návrh podán až po doručení rozhodnutí o zastavení řízení, odmítnutí či zamítnutí návrhu, ale předtím, než toto rozhodnutí nabylo právní moci. Dalšímu insolvenčnímu navrhovateli v tomto případě přísluší právo podat odvolání, a to ve lhůtě, která plyne účastníkovi, kterému bylo rozhodnutí o insolvenčním návrhu doručeno nejpozději. „*Vydá-li soud jiné rozhodnutí, než rozhodnutí o úpadku, a toto rozhodnutí nabude právní moci, bude na základě dalšího insolvenčního návrhu zahájeno nové insolvenční řízení*“⁸⁹.

Bylo-li již vydáno rozhodnutí o úpadku dlužníka, soud v souladu s ustanovením § 107 odst. 4 InsZ k dalšímu insolvenčnímu návrhu nepřihlédne, insolvenční zákon s ním nespojuje ani žádné účinky a není o tom potřeba vydat ani žádné rozhodnutí.

4.5.2 Insolvenční přihláška

Pro řádné uplatnění pohledávky je nutné tuto přihlásit na předepsaném formuláři. V opačném případě se bude jednat o podání vadné a nedojde-li ve stanovené lhůtě k jeho opravě, soud k přihlášce nepřihlédne⁹⁰. Náležitosti této přihlášky upravuje insolvenční zákon v ustanoveních § 174 až § 177. K jejímu podání je věřitel oprávněn kdykoliv po zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty stanovené v rozhodnutí o úpadku⁹¹.

Uplatňuje-li věřitel že vůči dlužníku zajištěnou pohledávku, musí tuto skutečnost v přihlášce uvést spolu s důvodem zajištění a dobou jeho vzniku. Pohledávku musí dále vyčíslit v penězích (i pokud se jedná o pohledávku nepeněžitou), a to v české měně. Věřitel přitom v souladu s ustanovením § 176 InsZ odpovídá za správnost tohoto vyčíslení. V případě, že uvede nepravdivé údaje, může se mu tato skutečnost významně vymstít. Zjistí-li se při přezkumu podaných přihlášek, že skutečná hodnota té které přihlášené pohledávky měla představovat pouze 50 % z přihlášené částky či částku nižší, nepřihlédne se k ní, a to ani v rozsahu, v němž byla vyčíslena správně⁹². Stejně

⁸⁸HÁSOVÁ, J.; MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-459-9, str. 74

⁸⁹HÁSOVÁ, J.; MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-459-9, str. 74

⁹⁰Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. KSCB 27 INS 1466/2008, 1 VSPH 180/2008-P-51-14

⁹¹§ 173 odst. 1 InsZ

⁹²§ 178 odst. 1 InsZ

důsledky by v souladu s § 179 InsZ mělo, v případě zajištěné pohledávky, uvedení lepšího pořadí, než prokázala skutečnost. Uvedené však neplatí, „záviselo-li rozhodnutí soudu o výši přihlášené pohledávky na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu“⁹³.

O tom, že se k přihlášce nepřihlédne, však může soud rozhodnout až potom, co rozhodnutí o incidenčním sporu nabude právní moci⁹⁴. Na návrh insolvenčního správce, který vystupuje v postavení žalobce, může být věřiteli za shora specifikované porušení uloženo zaplatit do majetkové podstaty částku až do výše rozdílu mezi přihlášenou pohledávkou a její skutečnou výší. Na základě ustanovení § 180 InsZ však předmětná sankce nesmí být uložena věřiteli, který nevykonával práva spojená s nezajištěnou pohledávkou. Tento pojem v zákoně definován není, ovšem v souladu se soudní praxí, se jím rozumí výkon hlasovacích práv na schůzi věřitelů⁹⁵.

Všechny souvislosti spojené s uplatňováním pohledávek v insolvenčním řízení upravuje insolvenční zákon v ustanoveních § 173 až § 204.

4.6 Šikanózní insolvenční návrh

Tento termín je užíván pro označení zjevně neoprávněných či bezdůvodných insolvenčních návrhů. Možnost jejich postihování byla zavedena novelou insolvenčního zákona č. 334/2012 účinnou od 1.11.2012. Jedná se o „reakci na rozmáhající se praxi podávání návrhů na zahájení insolvenčního řízení ze strany věřitelů, kteří se svým podáním snaží dotčeného soutěžícího eliminovat z dalšího konkurenčního boje v daném podnikatelském prostředí. Cílem takto tendenčně podávaných insolvenčních návrhů je zejména poškodit jiného soutěžícího na pověsti, na důvěryhodnosti, na možnosti ucházet se o veřejné zakázky, na možnosti a podmínkách pro získání úvěru, apod. Vše se děje s vědomím toho, že samotný fakt zahájení insolvenčního řízení (bez ohledu na to, zda bude rozhodnuto o úpadku či nikoliv) stačí dotčený subjekt (dlužníka) zdiskreditovat a znejistit jeho postavení především v očích smluvních partnerů a veřejnosti.“⁹⁶. Toto popsané chování věřitelů lze tedy jednoznačně označit za nekalosoutěžní jednání.

⁹³ § 178 odst. 1 InsZ

⁹⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31.03.2011 sp. zn. KSUL 70 INS 3735/2010, 2 VSPH 1133/2010-P2-16

⁹⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. KSUL 77 INS 3582/2008, 1 VSPH 318/2009-P19-21 ze dne 29.07.2013.

⁹⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 334/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <http://www.beck->

Kromě konkurenčního boje nastávaly dále v praxi případy, kdy se věřitelé uchýlovali k podávání insolvenčních návrhů za účelem diskreditace dlužníka i když jim byla známa skutečnost, že dlužník se v úpadku nenacházel. Cílem tohoto jednání bylo přinutit dlužníka nátlakem k úhradě dluhu. Zahájení insolvenčního řízení má pouze informativní charakter a automaticky ještě neznamená, že dlužník se v úpadku skutečně nachází – ten musí osvědčit až soud rozhodnutím o úpadku. „*Veřejnost však samotnou informací o zahájení insolvenčního řízení vnímá tak, že se daná společnost či firma nachází ve finančních problémech, tedy že je v úpadku. Této skutečnosti někteří věřitelé zneužívají a podávají zjevně bezdůvodné insolvenční návrhy, které ve svém důsledku mohou vést k likvidačním následkům i pro firmy, které jsou z ekonomického hlediska zdravé*“⁹⁷. „*Dotčený subjekt přestává být relevantním partnerem na trhu, nebo v případě fyzické osoby prakticky nemá šanci získat úvěr apod.*“⁹⁸.

Do insolvenčního zákona bylo proto vtěleno ustanovení § 128a, které umožňuje šikanózní návrh odmítnout nejpozději do 7 dnů od jeho podání. V druhém odstavci uvedeného ustanovení zákonodárce demonstrativně vymezuje případy, kdy takto soud učiní. Jedná se o následující situace (a) *insolvenční navrhovatel dokládá oprávnění podat insolvenční návrh pohledávkou, ke které se pro účely rozhodnutí o úpadku nepřihlíží, (b) jde o insolvenční návrh podaný opětovně a insolvenční navrhovatel při jeho podání nedoloží, že splnil povinnosti uložené mu případně předchozím rozhodnutím o insolvenčním návrhu, nebo (c) podáním insolvenčního návrhu navrhovatel zjevně sleduje zneužití svých práv na úkor dlužníka.*

Mezi kompetence soudu byla dále zahrnuta možnost rozhodnout o povinnosti věřitele složit jistotu, která bude využita na úhradu případné škody vzniklé dlužníkovi nedůvodným zahájením řízení. V usnesení o odmítnutí šikanózního návrhu může soud rovněž uložit insolvenčnímu navrhovateli povinnost zaplacení peněžité sankce, a to až do výše 50.000,- Kč⁹⁹. Neoprávněný insolvenční návrh se tak věřiteli může značně prodražit.

online.cz/bo/documentview.seam?type=html&documentId=oz5f6mrqgez6mztgrpwi6rnga&conversationId=-1

⁹⁷ Konkursní noviny. *Šikanózní insolvenční návrh se může věřiteli dost prodražit*. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/sikanozni-insolvenčni-navrh-se-muze-veriteli-dost-prodrazit>

⁹⁸ KLUBUŠICKÝ, Peter. *Novela insolvenčního zákona postihující šikanózní insolvenční návrhy*. Dostupné z: <http://www.kubistovaco.cz/cs/detail/46-novela-insolvenčního-zákona-postihující-sikanozni-insolvenčni-navrhy/?PHPSESSID=bb0c8c7ba5d7d8dced2d396c1e7c0213>

⁹⁹ § 128 odst. 3 InsZ

4.7 Vady insolvenčního návrhu

„Insolvenční návrh, který neobsahuje všechny náležitosti nebo který je nesrozumitelný anebo neurčitý, insolvenční soud odmítne, jestliže pro tyto nedostatky nelze pokračovat v řízení; učiní tak neprodleně, nejpozději do 7 poté, co byl insolvenční návrh podán“¹⁰⁰. Toto speciální ustanovení insolvenčního zákona tak v tomto případě vylučuje subsidiární použití § 43 OSŘ, které soudu určuje, aby v případě nedostatků návrhu, usnesením vyzval účastníka řízení k doplnění skutkových tvrzení.

Insolvenční návrh musí od počátku splňovat požadavek perfektnosti, srozumitelnosti a určitosti (projednatelnosti). V insolvenčním řízení, proto dojde bez dalšího k odmítnutí návrhu, jenž neobsahuje požadované náležitosti¹⁰¹ a taktéž návrhu neurčitého či nesrozumitelného. Jde tedy o vady, které brání postupu v řízení. Skutečnost, že se jedná o vady odstranitelné, na tom nic nemění. Striktnost zákonné úpravy potvrzuje i rozsáhlá soudní judikatura, k příkladu rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ze dne 11.03.2009 sp. zn. 3 VSOL 54/2009 či rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 17.03.2008 sp. zn. 1 VSPH 5/2008.

Uvedené rozhodnutí Vrchního soudu v Praze poskytuje navrhovateli teoretickou možnost odstranit vady návrhu, ale musí k tomu dojít bez výzvy soudu a ještě předtím, než soud vydá usnesení o odmítnutí návrhu. „Z hlediska posouzení věcné správnosti tohoto usnesení nemají žádného významu ta doplnění insolvenčního návrhu, jež navrhovatel učinil k odstranění jeho nedostatků až v rámci odvolacího řízení“¹⁰².

Nejvyšší soud České republiky dále judikoval, že pro vylíčení rozhodujících skutečností prokazujících úpadek dlužníka rovněž není dostačující pouhý odkaz na listinný důkaz, jako jednu z příloh insolvenčního návrhu¹⁰³. Uvedené dále rozvedl Vrchní soud v Praze v odůvodnění rozhodnutí ze dne 22.7.2010, sp. zn. KSPL 27 IINS 6903/2009, 3 VSPH 131/2010-A následovně: „Soudní praxe dovodila, že vzhledem k závažnosti dopadů, jež může i vadný insolvenční návrh vyvolat v poměrech dlužníka nebo třetích osob, je nutno i v případě insolvenčního návrhu podávaného dlužníkem trvat na zákonem předepsaném řádném vylíčení rozhodujících skutečností, které osvědčují jeho úpadek nebo hrozící úpadek. (...) Tuto povinnost nelze mít proto za

¹⁰⁰ §128 odst. 1 InsZ

¹⁰¹ § 103 InsZ

¹⁰² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17.03.2008 sp. zn. KSPL 20 INS 437/2008, 1 VSPH 5/2008

¹⁰³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.02.2009 sp. zn. KSBR 31 INS 158/2008, 29 NSČR 7/2008

splněnou tím, že insolvenční návrhovaatel ohledně těchto skutečností odkáže na listinný důkaz, ledaže jde o řádný seznam majetku a závazků připojený i k insolvenčnímu návrhu dlužníka“.

5. Projednání insolvenčního návrhu a rozhodnutí o něm

Po zahájení insolvenčního řízení zákon stanovuje dva procesní postupy směřující k rozhodnutí o insolvenčním návrhu, a to bez nutnosti nařizovat jednání ve věci, anebo s touto potřebou. „*Skutečnosti, na jejichž základě insolvenční soud rozhoduje, musí být v rámci projednání insolvenčního návrhu osvědčeny*“¹⁰⁴. Musí být tedy zjištěny s dostačenou mírou pravděpodobnosti. Pokud o tomto panují pochybnosti, je soud povinen se při dokazování v souladu s § 86 InsZ řídit zásadou vyhledávací, tzn. je povinen provést i jiné důkazy, než ty, které byly účastníky navrhnuty.

V souladu s § 85 InsZ soud nařídí jednání, považuje-li to za nezbytné, a dále v případech zákonem stanovených. „*Provádí-li insolvenční soud dokazování nad rámec důkazních návrhů účastníků, nařídí jednání, ať již v případě insolvenčního návrhu podaného dlužníkem nebo věřitelem*“¹⁰⁵. Soud je dále vždy povinen nařídít jednání, jedná-li se o insolvenční návrh jiné osoby, než dlužníka, a to v případě, že je sporné, jestli se dlužník skutečně nachází v úpadku. Musí mu být totiž dána možnost, aby se před rozhodnutím o úpadku k insolvenčnímu návrhu náležitě vyjádřil¹⁰⁶.

Naproti tomu soud jednání nenařídí, jedná-li se o insolvenční návrh dlužníka, pokud jsou z něho, ve spojení s příloženými přílohami, patrné všechny rozhodné skutečnosti¹⁰⁷. Při podání insolvenčního návrhu osobou odlišnou od dlužníka soud jednání v souladu s § 133 odst. 1 InsZ nenařídí také, když mu plně vyhoví a návrhu nikdo neodporoval. Obdobně postupuje i v případě, že se účastníci řízení výslovně vzdali, nebo s rozhodnutím bez jednání souhlasí a rozhodnutí o návrhu je možné na základě předložených listinných důkazů.

¹⁰⁴ § 131 InsZ

¹⁰⁵ HÁSOVÁ, J.; MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. 1. vyd. s. 262 Praha: C.H.Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-459-9, str. 83

¹⁰⁶ § 133 InsZ

¹⁰⁷ § 132 InsZ

O insolvenčním návrhu je soud povinen rozhodnout v zákonem stanovených pořádkových lhůtách. V souladu s § 134 InsZ musí do 10 dnů od podání návrhu učinit úkony směřující k rozhodnutí ve věci. O insolvenčním návrhu věřitele je soud povinen rozhodnout bez zbytečného odkladu, o insolvenčním návrhu dlužníka do 15 dnů od jeho podání. Pokud k tomu nedojde a nejsou-li v odůvodněných případech zákonem stanoveny lhůty delší, připadá do úvahy uplatnění odpovědnosti za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem¹⁰⁸.

5.1 Druhy rozhodnutí před rozhodnutím o úpadku

Jedná se o takzvaná negativní rozhodnutí o insolvenčním návrhu, které mají za následek ukončení insolvenčního řízení. Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, jakož i vydaná předběžná opatření zveřejněním těchto rozhodnutí zaniknou. V odůvodněných případech k tomu dojde až právní mocí rozhodnutí¹⁰⁹.

5.1.1 Zastavení řízení

Spolu s odmítnutím insolvenčního patří zastavení řízení mezi rozhodnutí procesní povahy. „*Jedná se sice o usnesení, jímž se řízení končí, usnesením „ve věci samé“ však není*“^{110,111}. Soud řízení v souladu s § 142 písm. b) InsZ zastaví: „*pro nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit nebo který se nepodařilo odstranit, nebo pro zpětvzetí insolvenčního návrhu*“. Jako příklad lze uvést nezaplacení zálohy na náklady insolvenčního řízení¹¹².

Dalším důvodem zastavení řízení je též ustanovení § 427 InsZ: „*Vyjde-li v průběhu insolvenčního řízení najevo, že podle přímo použitelného právního předpisu Evropských společenství byly ke dni zahájení insolvenčního řízení hlavní zájmy dlužníka soustředěny v některém z členských států Evropské unie s výjimkou Dánska a že dlužník k tomuto dni neměl ani provozovnu na území České republiky*“.

¹⁰⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.05.2010, sp. zn. KSPL 27 INS 1784/2009, 29 NSČR 22/2009

¹⁰⁹ § 146 InsZ

¹¹⁰ *Insolvenční řízení a rozhodnutí ve věci samé*. [online]. 2010, Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/insolvence-a-rozhodnuti-ve-veci-same> 69193.html

¹¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 NSČR 12/2010, ze dne 8.7.2010

¹¹² § 108 InsZ

Insolvenční řízení bude bez dalšího zastaveno rovněž v případě nesplnění podmínek řízení vyplývajících z OSŘ (tzn. podmínek, bez kterých soud nemůže rozhodnout ve věci samé), jedná-li se o nedostatek, který nelze odstranit¹¹³. Např. nedostatek způsobilosti být účastníkem řízení podle ustanovení § 19 OSŘ. V případě nedostatků odstranitelných, může soud řízení zastavit až po marném pokusu o jejich odstranění. Tyto jsou zkoumány kdykoli za řízení.

5.1.2 Zastavení řízení způsobilé zpětvzetím insolvenčního návrhu

V souladu s ustanovením § 129 InsZ ve spojení s § 130 InsZ zastaví insolvenční soud řízení z důvodu účinného zpětvzetí návrhu. Navrhovatel tak může učinit až do vydání rozhodnutí o úpadku. „*Rozhodne-li insolvenční soud jinak, než vydáním rozhodnutí o úpadku, je možno vzít insolvenční návrh zpět, není-li toto rozhodnutí ještě v právní moci*“¹¹⁴. Institut zpětvzetí představuje jednostranný právní úkon, který je neodvolatelný. S tím se ztotožňuje i judikatura, avšak počítá s výjimkou: „*Učiněné zpětvzetí návrhu není možno dalším úkonem vzít zpět (vyjma případů, kdy odvolání zpětvzatého úkonu dojde soudu nejpozději současně s tímto úkonem ve smyslu § 41 odst. 4 OSŘ) a navrátit tak řízení do původního stavu*“¹¹⁵.

Pokud se pro zpětvzetí rozhodne věřitel, je v právu podat další insolvenční návrh vůči dlužníkovi pro tutěž pohledávku výrazně limitován. Může tak učinit teprve po uplynutí lhůty 6 měsíců ode dne učiněného zpětvzetí. Účelem je ochránit osobu, proti níž byl návrh podán, před výše specifikovanými šikanózními návrhy pro stejnou pohledávku. Stanovená lhůta však neplatí v případě, kdy věřitel za dlužníkem eviduje jiné splatné pohledávky. Pro tyto tedy může podat insolvenční návrh bez nutnosti dodržet uvedenou lhůtu.

Insolvenční soud řízení zastaví jen vůči navrhovateli, který se rozhodl svůj návrh vzít zpět. Existují-li i jiní navrhovatelé, toto zpětvzetí vůči nim účinné není a v řízení bude pokračováno¹¹⁶. Možnou nejasnost v souvislosti s přistoupením dalších věřitelů k řízení na základě ustanovení § 107 InsZ odstraňuje judikatura např. v rozhodnutí

¹¹³ § 103 a 104 OSŘ

¹¹⁴ HÁSOVÁ, J.; MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. 1. vyd. s. 262 Praha: C.H.Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-459-9, str. 85

¹¹⁵ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci čj. 2 VSOL 6/2009-A-15 ze dne 22.01.2009 ve věci sp. zn. KSOS 39 INS 3390/2008

¹¹⁶ § 130 odst. 2 InsZ

Vrchního soudu v Praze čj. 1 VSPH 98/2009-A-94 ze dne 12.03.2009 ve věci sp. zn. KSHK 34 INS 898/2008 následovně: „*Toto ustanovení dopadá i na situace, kdy další insolvenční návrh je podán až poté, kdy insolvenční soud rozhodl o zastavení řízení, samozřejmě za předpokladu, že nový navrhovatel podá včas odvolání ve smyslu § 107 odst. 3 insolvenčního zákona, jak tomu bylo i v souzené věci. Pro výsledek odvolacího řízení je tak rozhodující stav v době rozhodování odvolacího soudu (§ 154 odst. 1 a § 167 odst. 1 OSŘ), kdy není pochyb o tom, že odvolatel je již účastníkem insolvenčního řízení v postavení dalšího navrhovatele, a proto je na místě řízení zastavit jen vůči tomu navrhovateli, který vzal svůj návrh zpět a deklaroval tak, že účastníkem řízení, na rozdíl od odvolatele, nadále být nehodlá“.*

Při regulaci nákladů řízení dochází znovu k odkazu na subsidiární použití OSŘ, kdy se využije jeho ustanovení § 146 odst. 5. Jedná se o vyvratitelnou právní domněnku a má se tedy za to, že v případě uhrazení pohledávky věřitele až po zahájení insolvenčního řízení, je dlužník tím, kdo zavinil zastavení řízení a je proto povinen uhradit věřiteli náklady spojené s uplatněním své pohledávky v insolvenčním řízení. K nákladům řízení a problematice zavinění viz dále např. usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. MSPH 89 INS 2788/2008, 2 VSPH 197/2008-A ze dne 3.12.2008.

5.1.3 Odmítnutí insolvenčního návrhu

Další typ rozhodnutí procesní povahy, jenž je využíván v případě podání insolvenčního návrhu, který neobsahuje všechny zákonem stanovené náležitosti, je nesrozumitelný či neurčitý, představuje jeho odmítnutí. Vadné podání soud odmítne neprodleně, nejpozději do 7 dnů od podání návrhu. Spočívají-li vady pouze v přílohách, které tvoří součást insolvenčního návrhu, soud návrh a priori neodmítne, ale poskytne navrhovateli možnost je odstranit ve lhůtě nepřekračující 7 dní. Tato se však neposkytuje při podání insolvenčního návrhu na základě ustanovením § 98 dost. 1 InsZ stanovené povinnosti jej podat, který musí být bezvadný včetně všech příloh. Podrobněji k vadám insolvenčního návrhu v kapitole 4.7.

Pro předcházení uplatňování zjevně bezdůvodných návrhů, bylo do insolvenčního zákona vtěleno ustanovení §128a, které umožňuje takovýto návrh odmítnout do 7 dnů od jeho podání a rovněž insolvenčnímu navrhovateli uložit pořádkovou pokutu až do výše 50.000,00 Kč.

Hlavní rozdíl mezi rozhodnutím o zastavení insolvenčního řízení a rozhodnutím o odmítnutí insolvenčního návrhu představuje skutečnost, že v druhém případě není navrhovatel v možnosti podat další insolvenční návrhu limitován omezující 6 měsíční lhůtou. „*Odmítnutí insolvenčního návrhu nebrání dlužníku v podání nového insolvenčního návrhu*“¹¹⁷.

5.1.4 Zamítnutí insolvenčního návrhu

Na rozdíl od výše uvedených typů rozhodnutí, se v tomto případě jedná o rozhodnutí ve věci samé, tj. rozhodnutí meritorní¹¹⁸. *Zamítnutí insolvenčního návrhu však nevytváří překážku rei iudicatae ve smyslu § 159 odst. 4 OSŘ a event. podání insolvenčního návrhu (např. na tutéž pohledávku) nic nebrání*“^{119,120}. Důvody zamítnutí insolvenčního návrhu upravuje ustanovení § 143 InsZ.

Odstavec 1 počítá se situací, kdy: „*Insolvenční soud insolvenční návrh zamítne, nejsou-li splněny zákonem stanovené předpoklady pro vydání rozhodnutí o úpadku*“. Komentář k insolvenčnímu zákonu¹²¹ sem podřazuje insolvenční návrhy podané vůči osobám, které jsou vyňaty z působnosti InsZ¹²². Použití insolvenčního zákona je tak absolutně vyloučeno, jedná-li se o dlužníka, kterým je stát, územní samosprávné celky, Česká národní banka, Všeobecná zdravotní pojišťovna, Fond pojištění vkladů, Garanční fond obchodníků z cennými papíry, veřejná vysoká škola a právnická osoba, pokud stát nebo územní samosprávný celek před zahájením insolvenčního řízení převzal její dluhy nebo se za ně zaručil. V takovémto případě soud insolvenční návrh zamítne bez zbytečného odkladu. Z působnosti insolvenčního zákona jsou dále vyloučeny: „*finanční instituce, po dobu, po kterou je nositelem licence nebo povolení podle zvláštních právních předpisů, upravujících její činnost; zdravotní pojišťovna zřízená podle*

¹¹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.08.2008 sp. zn. KSBR 37 INS 497/2008, 29 NSČR 3/2008

¹¹⁸ RICHTER, Ondřej. *Dovolací řízení v insolvenčních věcech v judikatuře Nejvyššího soudu*. [online]. 2012. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/dovolaci-rizeni-v-insolvencnich-vecech-v-judikature-nejvyssiho-soudu-84641.html>

¹¹⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s., ISBN 978-808-7576-809, str. 252

¹²⁰ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze 3 VSPH 1577/2012-A-14 KSCB 25 INS 12793/2012 3 VSPH 1577/2012-A-14 ze dne 06.03.2014

¹²¹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s., ISBN 978-808-7576-809, str. 251

¹²² ustanovení § 6 InsZ

*zvláštního právního předpisu, po dobu, po kterou je nositelem povolení k provádění veřejného zdravotního pojištění; a politická strana nebo politické hnutí v době vyhlášených voleb podle zvláštního právního předpisu*¹²³. Toto vyloučení je tedy pouze relativní.

Insolvenční návrh bude rovněž zamítnut v případě, kdy nebylo náležitě prokázáno, že dlužník se skutečně nachází v (hrozícím) úpadku, věřitel nedoložil existenci své splatné pohledávky nebo soud neměl za osvědčený požadavek mnohosti věřitelů. Na základě rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Odo 1121/2004 ze dne 30.1.2007, není mnohost věřitelů dána ani skutečností, že bylo v nalézacím řízení dlužníkovi uloženo zaplatit dluh více věřitelům společně a nerozdílně¹²⁴.

K zamítnutí insolvenčního návrhu věřitele dojde i za situace, kdy dlužník jednající v dobré víře a který zároveň není předlužen, prokáže, že jeho platební neschopnost vznikla v důsledku protiprávního jednání třetí osoby. Ovšem jenom pokud lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že tato platební neschopnost bude odvrácena do 3 měsíců po splatnosti jeho peněžitých závazků¹²⁵. Jedná se tedy pouze o případy přechodné platební neschopnosti, v níž se dlužník navíc ocitnul nezaviněně. Stalo se tak např.: *„v důsledku spáchání trestného činu svých zaměstnanců, v důsledku jednání osoby, jež překročila rozsah svého zmocnění udělené jí dlužníkem, popř. v důsledku druhotné platební neschopnosti dlužníka, za předpokladu, že dlužníková platební neschopnost bude překonána do 3 měsíců po splatnosti jeho peněžitých dluhů. Z toho lze dovodit, že k zamítnutí insolvenčního návrhu dle odstavce 3 může dojít nejpozději do 3 měsíců od zahájení insolvenčního řízení*^{126,127}.

Posledním důvodem pro zamítnutí insolvenčního návrhu je podle odstavce 4 převzetí nebo zaručení se za dluhy dlužníka státem či vyšším územním samosprávním celkem.

¹²³ § 6 odst. 2 písm. a), b) a c) InsZ

¹²⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 1121/2004 ze dne 30.01.2007

¹²⁵ § 173 odst. 2 InsZ

¹²⁶ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s., ISBN 978-808-7576-809, str. 252

¹²⁷ Usnesení Nejvyššího soudu sen. zn. 29 NSČR 21/2010 ze dne 29.06.2011

Do 31.12.2013 mohl být využit ještě jeden případ pro zamítnutí insolvenčního návrhu, a to z důvodu nedostatku majetku dlužníka. Tento byl, ale novelou účinnou od 01.01.2014¹²⁸ z insolvenčního zákona vypuštěn, protože byl v rozporu se zásadou insolvenčního řízení o co nejvyšším a poměrném uspokojení pohledávek věřitelů. Ustanovení § 144 InsZ nově stanovuje výslovný zákaz zamítnout insolvenční návrhu, pokud jediným důvodem je nemajetnost dlužníka, a to ani v případě, že jeho majetek nebude postačovat ani na úhradu nákladů řízení, i když je to zřejmé. Ani nedostatek majetku však dlužníka nezavazuje povinnosti zaplatit na výzvu soudu požadovanou zálohu na náklady soudního řízení¹²⁹.

5.2 Rozhodnutí o zjištění úpadku

Toto rozhodnutí ve věci samé je stěžejním předpokladem, bez něhož by se insolvenční řízení nedostalo do svojí druhé fáze, tzn. do fáze, v níž dochází k samotnému řešení finanční situace dlužníka a k rozhodování o konkrétním způsobu uspokojení dlužníkových věřitelů. Komentář k insolvenčnímu zákonu k uvedenému doplňuje: „Zrušení případného rozhodnutí o úpadku odvolacím soudem pak automaticky ruší i výrok insolvenčního soudu o způsobu řešení úpadku, protože jeho nezbytným předpokladem je existující rozhodnutí o úpadku dlužníka“¹³⁰. Podle ustanovení § 136 odst. 1 InsZ soud rozhodnutí o úpadku vydá, pokud je osvědčeno nebo dokazováním zjištěno, že dlužník je v (hrozícím) úpadku.

Tato definice není úplně jednoznačná, a k jejímu správnému porozumění je nutné pomocí jazykového výkladu správně interpretovat zejména význam slova „osvědčení“ ve spojitosti se „zjištěním“. Komentář insolvenčního zákona nabízí následovný výklad: „Osvědčení určité skutečnost vyžaduje nižší míru jistoty než její prokázání a uvedení skutečností osvědčujících úpadek není totéž co osvědčení úpadku“¹³¹. K uvedenému dále literatura uvádí: „Ustanovení výslovně deklaruje, že pro projednání věci a rozhodnutí (o insolvenčním návrhu) zcela postačuje, aby rozhodné

¹²⁸ Zákon č. 294/2013 Sb.

¹²⁹ § 108 odst. 1 InsZ

¹³⁰ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 1246 s. ISBN 978-807-3572-433, str. 372

¹³¹ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 1246 s. ISBN 978-807-3572-433, str. 318

skutečnosti (tj. především existence dlužníkovy úpadku) byly toliko osvědčeny. Pro vydání rozhodnutí o úpadku proto postačí pouze pravděpodobnost rozhodných zjištění a nemusí být zachován pravidelný postup stanovený pro jednotlivé důkazní prostředky při zjišťování skutkového stavu v klasickém sporném (nalézacím řízení). Tím ovšem není vyloučeno, aby rozhodnutí o úpadku bylo učiněno na základě dokazování a dlužníkům úpadek byl (navíc) též zjištěn (136 odst. 1)¹³². Z dikce insolvenčního zákona tak vyplývá, že v případech stanovených v ustanoveních § 131, § 132 odst. 1 a 133 odst. 1 postačí osvědčení rozhodných skutečností, zatímco ustanovení § 132 odst. 3 a § 133 odst. 2 vyžadují jejich zjištění.

Insolvenční zákon výslovně nespécifikuje okamžik, k němuž se zjišťuje skutkový stav rozhodný pro prohlášení úpadku. Použitím analogie s odkazem na ustanovení § 154 odst. 1 OSŘ však lze uvést, že pro rozsudek je rozhodný stav v době jeho vyhlášení¹³³.

Závěrem je nutno připomenout, že se objevují situace, kdy se dlužník v úpadku de facto nachází, prohlášen však být nemůže. Insolvenční zákon to explicitně zakazuje po dobu trvání moratoria (§ 120 odst. 1 InsZ) anebo v případě subjektů, které jsou vyloučeny z působnosti insolvenčního zákona (§ 6 InsZ).

5.2.1 Náležitosti rozhodnutí o úpadku

Rozhodnutí o úpadku musí v souladu s ustanovením § 136 odst. 2 InsZ splňovat předepsané náležitosti. Předně musí obsahovat výrok, kterým je zjištěn (hrozící) úpadek dlužníka. Dále v něm musí být určena osoba insolvenčního správce. Nesmí chybět údaj o tom, kdy nastávají účinky rozhodnutí o úpadku. Ten musí být určen zcela přesně dnem, hodinou a minutou¹³⁴.

Rozhodnutí o úpadku musí též obsahovat výzvu adresovanou věřitelům k přihlášení svých pohledávek, v případě, že tak ještě neučinili, a to ve stanovené dvouměsíční lhůtě. Pokud je však s rozhodnutím o úpadku spojeno rozhodnutí o povolení oddlužení, lhůta pro přihlášení pohledávek představuje pouze 30 dnů.

¹³² MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s., ISBN 978-808-7576-809, str. 223

¹³³ Andrlé, P. *Čas, skutkový stav a rozhodnutí o úpadku*. Právní fórum. 2010, č. 1, s. 22

¹³⁴ viz např. § 71 odst. 2, 89 odst. 1 a § 245 InsZ

K opožděným přihláškám soud ze zákona nepřihlíží a věřitelé z nich tak nebudou uspokojeni¹³⁵.

Dále musí obsahovat výzvu k okamžitému sdělení insolvenčnímu správci o všech zajišťovacích právech, které plánují uplatnit na majetku dlužníka. Uvedené výzvy obsahují i poučení o následcích nesplnění specifikovaných povinností, včetně odpovědnosti za škodu či jinou újmu vzniklou tím, že do majetkové podstaty nebude včas sepsán majetek dlužníka sloužící k zajištění, nebo z důvodu, včasného nezjištění všech zajišťovacích práv¹³⁶.

Závěrem musí rozhodnutí o úpadku rovněž obsahovat výrok o místě a termínu konání schůze věřitelů a přezkumného jednání, přičemž ustanovení § 137 InsZ stanoví, že tato schůze musí být svolána nejpozději do 3 měsíců od rozhodnutí o úpadku. Lhůta ke konání přezkumného jednání je ohraničena časovým intervalem do 2 měsíců po uplynutí přihlašovací lhůty, ne však dříve než po 7 dnech od uplynutí této lhůty k přihlášení.

Jestli tak dlužník ještě neučinil, musí rozhodnutí o úpadku obsahovat též výrok, kterým mu insolvenční soud uloží povinnost odevzdat insolvenčnímu správci seznam svého majetku a závazků, s uvedením svých dlužníků a věřitelů. Pokud je s rozhodnutím o úpadku spojeno i rozhodnutí o povolení oddlužení, bude v tomto rozhodnutí dlužníkovi rovněž stanovena povinnost hradit zálohy na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce.

5.2.2 Osoba insolvenčního správce

Jak bylo výše uvedeno, v rozhodnutí o úpadku musí být stanovena i osoba insolvenčního správce. Tento subjekt si vzhledem ke svému postavení a důležitosti zaslouží bližší specifikaci.

Definici insolvenčního správce bychom v insolvenčním zákoně hledali marně. Tento pojem je částečně konkretizován v zákoně č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, když v ustanovení § 2 je uvedeno, že jím při splnění zákonem stanovených podmínek¹³⁷ může být: fyzická osoba, která je oprávněna vykonávat činnost

¹³⁵ § 173 InsZ

¹³⁶ § 136 odst. 2 písm. e)

¹³⁷ § 6 a násl. Zákona č. 312/2006 Sb., insolvenčních správcích

insolvenčního správce, dále veřejná obchodní společnost, zahraniční obchodní společnost a zahraniční sdružení.

Pro úplné porozumění tomuto pojmu je však nutno dodat, že se jedná o jeden z procesních subjektů, který je pro vystupování v insolvenčním řízení vybaven řadou práv a povinností. Hlavní úlohou insolvenčního správce je nakládat s majetkovou podstatou dlužníka. Mezi jeho další povinnosti patří: vypracovat zprávu o činnosti resp. hospodářské situaci dlužníka, sestavit seznam přihlášených pohledávek či zhodnotit vhodnost navrženého způsobu řešení úpadku. Cílem je snaha o co největší uspokojení věřitelů. Určení osoby správce, jeho změnu či odvolání a veškeré jeho činnosti jsou zahrnuty v konkrétních ustanoveních insolvenčního zákona.

5.3 Účinky rozhodnutí o úpadku

Účinky spojené s rozhodnutím o úpadku nastávají v souladu s ustanovením § 89 InsZ okamžikem zveřejnění rozhodnutí o úpadku v insolvenčním rejstříku. Jejich specifikaci insolvenční zákon předkládá v ustanoveních § 140 až § 140c. Především i nadále trvají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení.

Dále i po vydání rozhodnutí o úpadku zůstávají zachovány účinky předběžného opatření. Insolvenční soud ho však může změnit, a to i bez návrhu. Opodstatnění této změny blíže vysvětluje komentář k insolvenčnímu zákonu následovně: „*Důvody pro zachování nařízeného předběžného opatření přímo závisejí na dispozičních oprávněních dlužníka ve vztahu k majetkové podstatě. Pokud je jedinou osobou s dispozičním oprávněním k tomuto majetku insolvenční správce, není zpravidla další trvání předběžného opatření důvodné. Oproti tomu v případech, kdy dispoziční oprávnění má nadále dlužník (v podrobnostech viz §229, je zachování předběžného opatření logickým postupem*“¹³⁸.

S výše uvedeným souvisí též přechod oprávnění nakládat s majetkovou podstatou na insolvenčního správce. Dlužník tedy může zcela disponovat pouze s majetkem nezpůsobilým k soupisu do majetkové podstaty dle ustanovení § 207 InsZ, tzn. s majetkem, který nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Dlužník je dále částečně oprávněn nakládat s majetkem podléhajícím režimu zvláštních předpisů,

¹³⁸ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 1246 s. ISBN 978-807-3572-433, str. 346

ale pouze k účelům, k nimž byl určen. Patří sem např. účelové dotace či návratná výpomoc ze státního rozpočtu¹³⁹.

Problematika zápočtu vzájemných pohledávek je v souvislosti s rozhodnutím o úpadku upravena v § 140 odst. 2 až 4 InsZ, přičemž druhý odstavec tuto možnost připouští, pokud byly zákonné (hmotněprávní) podmínky tohoto započtení splněny před rozhodnutím o způsobu řešení úpadku¹⁴⁰. Odstavce 3 a 4 tuto možnost vylučují i přes splnění zákonných podmínek. Např. nejedná-li se o přihlášeného věřitele nebo po dobu trvání moratoria. Institut vzájemného započtení pohledávek dle odborné literatury mimo jiné v insolvenčním řízení umožňuje: „výrazně redukovat výši dlužnickových pohledávek patřících do majetkové podstaty, jež by bylo potřeba vymáhat, jakož i výši pohledávek uplatněných věřiteli vůči dlužníkovi“¹⁴¹. Interpretací institutu započtení i možnostmi jeho přípustnosti se zabývá i početná judikatura soudů, viz např. usnesení Vrchního soudu v Praze 1 VSPH 454/2012-B-82 ve věci MSPH 79 INS 21410/2011 či Usnesení Vrchního soudu v Olomouci 2 VSOL 106/2009-B-26 ve věci KSOS INS 1078/2009.

5.4 Rozhodnutí o úpadku spojeno s rozhodnutím o jeho řešení

Jak již bylo výše naznačeno, s rozhodnutím o úpadku může být rovnou spojeno i rozhodnutí o způsobu jeho řešení. „Ustanovení § 148 InsZ upravuje případy, kdy lze rozhodnutí o úpadku spojit bez dalšího (tj. zejména bez usnesení schůze věřitelů o způsobu řešení úpadku dle § 149 a násl.) též s rozhodnutím o způsobu jeho řešení (výroky obou rozhodnutí jsou spojeny do jediného rozhodnutí)¹⁴². Uvedené ustanovení § 148 počítá s několika případy.

Podle prvního odstavce „insolvenční soud spojí s rozhodnutím o úpadku rozhodnutí o prohlášení konkursu, je-li dlužníkem osoba, u které tento zákon vylučuje řešení úpadku reorganizací nebo oddlužením“. Judikatura uvedené ustanovení specifikuje např. v usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. KSCB 26 INS 2109/2008, 1 VSPH 310/2008-A, když v jeho odůvodnění uvádí: „Pouze je-li jiné řešení vyloučeno,

¹³⁹ § 208 InsZ

¹⁴⁰ § 1982 a násl. NOZ

¹⁴¹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s., ISBN 978-808-7576-809, str. 241

¹⁴² MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s., ISBN 978-808-7576-809, str. 260

může soud rozhodnutí o úpadku spojit s rozhodnutím o jeho řešení konkursem, jinak o způsobu řešení rozhodne později, za podmínek vymezených v § 149 InsZ¹⁴³. Konkurs, eventuálně též nepatrný konkurz, tak musí být jedinou možností, která pro řešení úpadku zbývá. Stane se tak za situace, kdy úpadek není možné řešit reorganizací dle ustanovení § 316 odst. 3, § 367 odst. 3 a § 379 odst. 3 InsZ a ani oddlužením, protože nebyly splněny podmínky stanovené v § 389 a násl. InsZ.

Další možnost pro spojení zmiňovaných rozhodnutí specifikovaná v druhém odstavci nastane, když dlužník spolu s insolvenčním návrhem, v němž navrhne řešení úpadku formou reorganizace, předloží i reorganizační plán přijatý alespoň polovinou hlasů všech zajištěných a nezajištěných věřitelů. To samozřejmě presumuje dohodu mezi dlužníkem a jeho věřiteli učiněnou ještě před podáním insolvenčního návrhu.

Reorganizace přitom nepřichází v úvahu u dlužníka, který není podnikatelem a který nemá obchodní závod¹⁴⁴. Reorganizace je rovněž vyloučena jedná-li se o právnickou osobu v likvidaci, obchodníka s cennými papíry a osobu oprávněnou obchodovat na komoditní burze podle zvláštního právního předpisu. Dle § 316 odst. 4 je reorganizace rovněž nepřípustná „*jestliže celkový roční úhrn čistého obrátu dlužníka za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu návrhu nedosáhl alespoň částku 50 milionů Kč anebo zaměstnává-li dlužník méně než 50 zaměstnanců (s výjimkou uvedenou v § 316 odst. 5).*

Třetí a poslední možností společného rozhodnutí, kterou zákon předpokládá je insolvenční návrh dlužníka spojený s návrhem na povolení oddlužení, a to pokud návrh na povolení oddlužení nebyl vzat zpět a nebyl odmítnut či zamítnut¹⁴⁵. Podle ustanovení § 389 odst. 1 InsZ dlužník rovněž nesmí mít dluhy z podnikání, k tomu podrobněji kapitola třetí.

¹⁴³ uvedené ustanovení upravuje situace, kdy dojde k rozhodnutí o řešení úpadku samostatným rozhodnutím

¹⁴⁴ §316 odst. 2 InsZ

¹⁴⁵ §393 až § 395 InsZ

5.5 Rozhodnutí o tom, že dlužník není v úpadku

„Určitá zvláštní situace může nastat tehdy, kdy sice již bylo rozhodnuto o úpadku, ale insolvenční soud dosud nerozhodl o způsobu jeho řešení. Do té doby může insolvenční soud ve stanovených případech rozhodnout o tom, že dlužník v úpadku není (§ 158 InsZ)¹⁴⁶. Tento institut má význam zejména v případech, kdy ve specifikovaném mezidobí, které může trvat nejdéle 3 měsíce, vyjde najevo, že dlužník již v úpadku není.

Insolvenční soud vydá usnesení o tom, že dlužník není v úpadku, a to i bez návrhu, pokud zjistí, že dlužníkův úpadek nebyl osvědčen, např. zaniknou-li pohledávky věřitelů dokladující úpadek ještě před rozhodnutím o úpadku a tato skutečnost dříve soudu nebyla známá.

Soud toto rozhodnutí vydá, i když, zjistí, že účastníkem insolvenčního řízení již není žádný věřitel a všechny relevantní pohledávky byly uspokojeny. K tomu může dojít za situace, kdy všichni věřitelé vzali své přihlášky zpět anebo v případě, že se do řízení nikdo nepřihlásil.

Dále k vydání předmětného rozhodnutí dojde na návrh dlužníka, připojil-li k němu prohlášení všech věřitelů a insolvenčního správce, spolu s jejich úředně ověřenými podpisy, o tom, že s tímto souhlasí a na insolvenčním řízení netrvají.

Právní moci a vykonatelností rozhodnutí o tom, že dlužník není v úpadku insolvenční řízení končí. Z jiných než výše vylíčených důvodů toto rozhodnutí vydat nelze.

¹⁴⁶ HÁSOVÁ, J.; MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. 1. vyd., s. 262 Praha: C.H.Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-459-9, str. 92

6. Rozhodnutí o způsobu řešení úpadku, role věřitelů

Nepřistoupí-li soud k vydání společného rozhodnutí dle ustanovení § 148 InsZ, v němž prohlásí úpadek dlužníka a rovněž rozhodne o způsobu jeho řešení, rozhodne o úpadku dlužníka samostatným usnesením, a to do 3 měsíců od rozhodnutí o úpadku¹⁴⁷. Insolvenční soud tak však může učinit až poté co skončí schůze věřitelů svolaná v rozhodnutí o úpadku.

Odchyly stanovuje § 149 InsZ v druhém odstavci. Prvou z nich je povinnost soudu rozhodnout o způsobu řešení úpadku již do 30 dnů ode dne rozhodnutí o úpadku dlužníka. Musí se však jednat o insolvenční návrh osoby odlišné od dlužníka, na jehož základě dlužník požádal o řešení svého úpadku formou oddlužení.

Druhým případem je nepřípustnost řešení úpadku jak formou reorganizace, tak oddlužením. Konkurs tedy představuje jedinou možnost jeho řešení. O řešení úpadku konkurzem může insolvenční soud rozhodnout i před konáním svolané schůze věřitelů. V insolvenčním zákoně před nabytím novely účinné od 1.1.2014 tato možnost soudu nebyla vyjádřena jednoznačně a vyskytovaly se i soudní rozhodnutí zastávající opační názor. „Bylo-li určeno, že na schůzi věřitelů svolané rozhodnutím o úpadku dlužníka bude mimo jiné hlasováno o způsobu řešení úpadku dlužníka, pak bylo nezbytné, aby schůze věřitelů proběhla a věřitelé měli možnost usnesení o způsobu řešení úpadku přijmout. Pokud by nedošlo na schůzi věřitelů k přijetí tohoto usnesení, teprve tehdy by soud mohl vydat rozhodnutí o konkrétním řešení úpadku sám“¹⁴⁸. Z uvedeného vyplývá, že se odvolací soud neztotožnil s rozhodnutím soudu prvního stupně, který rozhodl o řešení úpadku konkursem bez toho, aby vyčkal na výsledek schůze věřitelů.

Další nesrovnalostí, kvůli níž docházelo v této souvislosti v praxi k potížím, bylo rozhodování o přípustnosti reorganizace. Nebylo totiž jasné, jestli je zákonné rozhodnutí soudu o řešení úpadku konkursem, bez předešlého zamítavého rozhodnutí o návrhu na povolení reorganizace. „Odvolací soud je přesvědčen o tom, že insolvenční soud měl rozhodnout o zamítnutí návrhu dlužníka na povolení reorganizace a až poté,

¹⁴⁷ § 149 InsZ odst. 1

¹⁴⁸ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci čj. 3 VSOL 333/2010-B-38 ze dne 30.09.2010 ve věci sp. zn. KSBR 39 INS 8667/2009

*kdy by bylo postaveno najisto, že je toto rozhodnutí správné (tj. okamžikem nebytí právní moci), měl rozhodnout o řešení úpadku konkursem*¹⁴⁹.

Tento rozpor reflektoval i zákonodárce a proto v důvodové zprávě k předmětné novele v souvislosti s § 149 odst. 2 písm. b) uvádí: „*Změny ustanovení § 149 a § 150 insolvenčního zákona mají za cíl posílit právní jistotu účastníků insolvenčního řízení při volbě způsobu řešení dlužníkovra úpadku tak, aby bylo postaveno najisto, že zmešká-li dlužník lhůtu k předložení reorganizačního plánu tam, kde reorganizace není přípustná ze zákona, je namístě prohlásit bez dalšího neprodleně konkurs na jeho majetek i v době mezi rozhodnutím o úpadku a konáním první schůze věřitelů*“¹⁵⁰. Explicitně stanovena možnost insolvenčního soudu rozhodnout o řešení úpadku konkurzem i před termínem konání schůze věřitelů (v případě, že není možné řešit úpadek jiným způsobem) by tak do budoucna měla znamenat odstranění všech rozporů, které by mohly vzniknout v aplikační praxi.

6.1 Rozhodnutí o řešení úpadku formou oddlužení

Další způsoby řešení úpadku jsou stručně popsány v druhé kapitole. Vzhledem k tématu této práce se proto budeme podrobněji věnovat jen formě oddlužení.

Předpokladem pro rozhodnutí soudu o řešení úpadku formou oddlužení je k tomu podaný návrh, přičemž aktivní legitimaci k němu má pouze dlužník¹⁵¹. V souladu s ustanovením § 390 InsZ tak musí učinit dlužník, a to již v insolvenčním návrhu, který sám podává, přičemž v takovémto případě soud rozhodne v jediném rozhodnutí o úpadku i o způsobu jeho řešení¹⁵². „*Prakticky se tak stane podáním učiněným na jediném předepsaném formuláři, který je pro tento účel jak insolvenčním návrhem, tak návrhem na povolení oddlužení*“¹⁵³. Dodatečný návrh dlužníka na povolení oddlužení v tomto případě přípustný není a insolvenční soud by tedy přistoupil k jeho odmítnutí. Obdobně by soud dle § 390 odst. 3 InsZ postupoval i v případě jeho podání neoprávněnou osobou.

¹⁴⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze 2 VSPH 519/2010-B-80 ve věci KSLB 76 INS 2522/2010

¹⁵⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 294/2013 Sb., součástí sněmovního tisku 929/0, Poslanecká sněmovna parlamentu ČR, [online] Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=929&CT1=0>

¹⁵¹ § 389 InsZ

¹⁵² § 148 odst. 3 InsZ

¹⁵³ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s., ISBN 978-808-7576-809, str. 695

Pokud se jedná o insolvenční návrh jiné osoby, může dlužník návrh podat ve třicetidenní lhůtě poté, co mu byl insolvenční návrh doručen. V doručeném insolvenčním návrhu musí být dlužník o této možnosti řádně poučen¹⁵⁴.

„K podání návrhu na povolení oddlužení je třeba přistoupit zodpovědně a po zralé úvaze. Pokud totiž insolvenční soud návrh na povolení oddlužení odmítne, vezme na vědomí jeho zpětvzetí nebo jej zamítne, rozhodne současně o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem (§396 InsZ)“¹⁵⁵. Nerozhodl-li insolvenční soud o zastavení řízení, odmítnutí či zamítnutí návrhu, v případě splnění zákonných podmínek oddlužení povolí¹⁵⁶. Vrchní soud v Praze k tomu konstatoval, „že při rozhodování o návrhu na povolení oddlužení zákon zdůrazňuje roli soudu jako strážce společného zájmu věřitelů. Jestliže dlužník splňuje podmínky subjektivní přípustnosti oddlužení, poskytne věřitelům ekonomicky dostatečnou nabídku uspokojení jejich pohledávek a nelze-li mu přičíst nepoctivý záměr, pak soud za podmínek stanovených v § 395 až 397 InsZ oddlužení povolí“¹⁵⁷.

V případě pochybností o tom, jestli byl dlužník k podání návrhu na povolení oddlužení skutečně oprávněn, soud jeho návrhu vyhová, ale tuto otázku prozkoumá v průběhu schůze věřitelů svolané k rozhodnutí o způsobu řešení oddlužení¹⁵⁸. Rozhodnutí o povolení oddlužení soud doručí dlužníkovi, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru, přičemž odvolat se vůči němu nelze¹⁵⁹.

6.2 Účast věřitelů na rozhodování

Aby mohl být naplněn účel insolvenčního řízení i v jeho druhém smyslu, tzn., aby mohlo dojít k co největší možné satisfakci věřitelů dlužníka při uspokojování jejich pohledávek, musí být k tomu tato skupina účastníků insolvenčního řízení vybavena určitými oprávněními, které jim umožní ovlivňovat průběh řízení.

„Okruh věřitelů jako účastníků řízení bývá široký. Kromě toho je tento okruh i proměnlivý, protože k uplatňování nároků dochází prakticky v průběhu celého Řízení a

¹⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.06.2012, sp. zn. 29 NS ČR 39/2012

¹⁵⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s., ISBN 978-808-7576-809, str. 695

¹⁵⁶ § 395 InsZ

¹⁵⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze, ze dne 05.08.2010 čj. 3 VSPH 463/2010-A-113

¹⁵⁸ § 397 odst. 1 InsZ

¹⁵⁹ § 397 InsZ

někteří věřitelé odpadají buď proto, že jejich pohledávka byla úspěšně popřena, anebo naopak uspokojena v průběhu řízení, pokud je to přípustné. (...) Tyto okolnosti vedly k tomu, že v insolvenčním řízení vznikají zvláštní procesní subjekty, které souhrnně nazýváme věřitelskými orgány¹⁶⁰. Mezi tyto orgány, reprezentující zájmy většiny věřitelů, patří: schůze věřitelů a věřitelský výbor, případně zástupce věřitelů. Budou se vyjadřovat zejména k různým procesním úkonům, eventuálně k nim udělovat souhlas. Vzájemný vztah mezi nimi je následující. Schůze věřitelů pověří věřitelský výbor, který vykonává běžnou působnost věřitelských orgánů. Obligatorně musí být ustaven, přesahuje-li počet věřitelů 50, při nižším počtu může jeho působnost vykonávat zástupce věřitelů. Z hlediska institutu oddlužení bude mít největší význam rozdělení věřitelů na zajištěných a nezajištěných.

6.2.1 Zajištění a nezajištění věřitelé ve spojitosti s oddlužením

„Zajištění poskytuje věřitelům vyšší stupeň právní jistoty, že dlužník řádně a včas splní své závazky vůči věřiteli. Zajištění plní také uhrazovací funkci, která umožňuje věřiteli dosáhnout uspokojení svých pohledávek z poskytnutého zajištění pro případ, že dlužník nebude schopen nebo ochoten své závazky splatit řádně a včas¹⁶¹. Insolvenční zákon poskytuje definici zajištěného věřitele v ustanovení § 2 písm. g), když uvádí, že se jedná o věřitele: „jehož pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty, a to jen zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění anebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy“.

Věřitel, který disponuje zajištěnou pohledávkou je tedy uspokojen zpeněžením tohoto zajištění. Učiní tak insolvenční správce po schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře. Výtěžek, snížen o náklady insolvenčního správce a náklady spojené s tímto zpeněžením, je následně vydán zajištěnému věřiteli. S neuspokojenou částí pohledávky však není zařazen mezi nezajištěné věřitele¹⁶², kteří jsou uspokojováni z prodeje věcí, které nebyly zatíženy zástavním právem, anebo postupně, plněním splátkového kalendáře.

¹⁶⁰ WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-807-2018-420, str. 601

¹⁶¹ NĚMEC, Robert. *Zajištění závazku podle nového občanského zákoníku*. Dostupné z: <http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-52130100-zajisteni-zavazku-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku>

¹⁶² § 398 odst. 3 InsZ

Uvedené představuje rozdíl od úpravy řešení úpadku formou konkursu. „*Neuspokojená část pohledávky zajištěného věřitele se, v případě konkursu, uspokojí poměrně společně s ostatními nezajištěnými věřiteli v rámci rozvrhu*“¹⁶³. Zajištěný věřitel by měl proto zvážit, jestli by pro něj nebylo výhodnější svoji pohledávku přihlásit jako nezajištěnou, „*neboť není vyloučeno, že jeho pohledávka by v režimu splátkového kalendáře byla uspokojena ne vyšším rozsahu, než v režimu zpeněžení předmětu zajištění*“¹⁶⁴.

6.2.2 Výběr formy oddlužení

V oddlužení může být postupováno dvěma způsoby, a to zpeněžením majetkové podstaty anebo plněním splátkového kalendáře. Konkrétní způsob řešení může dlužník navrhnout v návrhu na povolení oddlužení. Finálním rozhodovacím právem však disponují nezajištění věřitelé na schůzi věřitelů, která je svolána za tímto účelem. V souladu s dikcí ustanovení § 399 a § 401 InsZ však při splnění zákonných podmínek mohou věřitelé o způsobu řešení úpadku rozhodnout i mimo ní.

Schůze věřitelů se dlužník musí zúčastnit osobně a zodpovědět položené otázky. Insolvenční správce se jí účastnit nemusí, pokud na tom netrvá insolvenční soud. Nezajištění věřitelé rozhodují hlasováním, přičemž ke schválení rozhodnutí je nutná nadpoloviční většina hlasů věřitelů určena podle výše jejich pohledávek. Hlasují-li věřitelé mimo schůzi, děje se tak písemně pomocí hlasovacích lístků. Na schůzi věřitelů se jejich hlasy připočtou k ostatním. V případě, že věřitelé o způsobu řešení úpadku náležitě nerozhodnou, k rozhodnutí v souladu s ustanovením § 402 odst. 5 InsZ přistoupí insolvenční soud.

Závěrem lze dodat, že i když zákonná úprava předpokládá řešení úpadku zpravidla jen jednou ze dvou stanovených forem, není vyloučena ani kombinace obou z nich. Uvedené je možné, pokud s tímto řešením dlužník výslovně souhlasí a sám uvedenou formu řešení jeho úpadku nabídne. „*Je tedy plně možné, aby tam, kde ta z forem oddlužení, kterou dlužník nabízí jako základní (typově oddlužení plněním splátkového kalendáře), bez dalšího neumožňuje splnění požadavku kladeného na*

¹⁶³ HOROVÁ, H.; SOMOL, K. *Postavení zajištěných věřitelů v insolvenčním řízení*. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/clanek10>

¹⁶⁴ KAPLAN, D. *Několik poznámek k oddlužení zajištěného věřitele*. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/nekolik-poznamek-k-oddluzeni-z-hlediska-zajisteneho-veritele-80725.html>

minimální zákonnou míru uspokojení dlužnickových věřitelů, dlužník nabídl věřitelům, že je uspokojí i z té části svého majetku, jež by při schválení oddlužení jen jednou z předjímaných forem oddlužení jinak zůstala v jeho dispozici¹⁶⁵.

6.2.3 Rozhodování nezajištěných věřitelů

„Oddlužení je určeno především pro uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů. Pohledávky zajištěných věřitelů však nezůstávají zcela stranou. Jejich nárok bude uspokojen postupem dle § 293 a § 298 InsZ“¹⁶⁶. Připomínáme, že zajištění věřitelé jsou uspokojeni z prodeje tohoto zajištění. Jejich postavení je u obou z forem řešení úpadku identické. Ze zbytku majetkové podstaty se uspokojují pouze nezajištění věřitelé, a proto jsou to jen oni, kdo hlasováním rozhodují o způsobu řešení oddlužení. K významu zajištěné pohledávky dále Vrchní soud v Praze uvádí následující: „Existence zajištěné pohledávky má význam toliko při zkoumání předpokladů pro oddlužení provedeného zpeněžením majetkové podstaty, při němž pak lze pro uspokojení nezajištěných věřitelů uvažovat hodnotu předmětu zajištění jen v rozsahu, v němž převyšuje výši zajištění pohledávky“¹⁶⁷. Jestliže by byl výtěžek z prodeje zajištění větší, než pohledávka zajištěného věřitele, ze zbytku budou uspokojeni nezajištění věřitelé.

6.3 Námitky proti povolenému oddlužení

Jelikož proti rozhodnutí o povolení oddlužení není možné podat odvolání, jediná možnost, která věřitelům zbývá, pokud s ním nesouhlasí, je uplatnit námitky. Ustanovení § 403 InsZ umožňuje insolvenčnímu správci v případě, že shledá u dlužníka určité skutečnosti odůvodňující odmítnutí nebo zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, upozornit na ně věřitele ještě před hlasováním o způsobu řešení úpadku dlužníka¹⁶⁸.

Na základě předmětného upozornění, mají nezajištění věřitelé možnost uplatnit námitky. „Aktivně legitimováni ke vznesení námitek ve smyslu § 403 odst. 2 InsZ jsou jen ti z nezajištěných věřitelů, kteří se aktivně zúčastnili hlasování o způsobu řešení povoleného oddlužení dlužníka. Nezajištění věřitelé, kteří se zdrželi hlasování, námitky

¹⁶⁵ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21.01.2009 sp. zn. KSBR 24 INS 4176/2008-B

¹⁶⁶ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 1246 s. ISBN 978-807-3572-433, str. 898

¹⁶⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze 1 VSPH 169/2008-A ve věci KSHK 42 INS 2002/2008

¹⁶⁸ § 395 InsZ

uplatňovat nemohou“¹⁶⁹. Je tedy imperativem, aby se na procesu řešení úpadku podíleli i věřitelé, a to aktivně. S uvedeným se ztotožňuje i judikatura soudů, když uvádí: „V daném případě se žádný s přihlášených nezajištěných věřitelů nezúčastnil schůze věřitelů. (...) Tímto svým postojem nejenže rezignovali na své právo zúčastnit se prostřednictvím hlasování o způsobu, jímž má být oddlužení provedeno, ale dali tak rovněž najevo, že žádné námitky stran nepřipustnosti oddlužení nehodlají uplatnit, a že ani nereflktují na možnost s případnými novými zjištěními v tom směru se seznámit“¹⁷⁰.

Způsobilí věřitelé musí námitky podat nejpozději do skončení schůze věřitelů, která rozhodovala o způsobu oddlužení, eventuálně do 10 dnů po zveřejnění hlasování v insolvenčním rejstříku, a to v případě, že bylo hlasováno mimo tuto schůzi. Oprávněnými osobami včas podané námitky soud projedná na jednání, k němuž předvolá dlužníka, insolvenčního správce, věřitelský výbor a věřitele, kteří podali námitky¹⁷¹.

K námitkám uplatněným po těchto lhůtách a rovněž k námitkám věřitelů, kteří o způsobu řešení oddlužení nehlasovali, soud nepřihlédne, přičemž se uplatní právní fikce, že s oddlužením souhlasí, a to bez ohledu na to, zda má dlužník dluhy z podnikání. Podle výsledků námitkového řízení insolvenční soud buď schválí oddlužení dle ustanovení § 404 InsZ anebo na majetek dlužníka v souladu s ustanovením § 405 InsZ prohlásí konkurs.

¹⁶⁹ *ODVOLÁNÍ PROTI ROZHODNUTÍ O SCHVÁLENÍ ODDLUŽENÍ*. In: www.epravo.cz [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/odvolani-proti-rozhodnuti-o-schvaleni-oddluzeni-80149.html>

¹⁷⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze 1 VSPH 170/2008 ve věci KSUL 70 INS 2162/2008

¹⁷¹ § 403 odst. 3

7. Rozhodnutí o schválení oddlužení

„Ke schválení oddlužení může dojít až po právní moci rozhodnutí o povolení oddlužení. Schváleným oddlužením je vázán dlužník a všichni jeho věřitelé včetně těch, kteří s oddlužením nesouhlasili nebo o něm nehlasovali a samozřejmě též insolvenční správce, jenž podle něj vykonává svojí činnost“¹⁷².

Povinnými náležitostmi rozhodnutí o zpeněžení majetkové podstaty v souladu s ustanovením § 406 odst. 2 InsZ je informace o osobě insolvenčního správce. Dále označení majetku, který ke dni vydání rozhodnutí náleží do majetkové podstaty, a to včetně majetku, který se součástí majetkové podstaty ještě jen stane¹⁷³. V této souvislosti je třeba znova připomenout rozpor mezi ustanovením § 406 odst. 2 a § 408 odst. 2 InsZ. Komentář k insolvenčnímu zákonu, k tomu uvádí, že tímto ustanovením měl zákonodárce pravděpodobně na mysli pouze majetek, který dlužník v seznamu majetku neuvedl, ač tak učinit měl a majetek získaný z neúčinného právního úkonu. Tato povinnost se tak nebude týkat majetku, který dlužník nabyt dědictvím či darem¹⁷⁴.

V rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře insolvenční soud stanoví dlužníkovi povinnost splácet po dobu 5 let nezajištěným věřitelům určenou částku, a to podle poměru jejich pohledávek, jež je specifikován v tomto rozhodnutí. Rovněž stanoví i datum úhrady první splátky, a to tak, „aby byla uhrazena nejpozději do konce měsíce následujícího po měsíci, v němž nastanou účinky schválení oddlužení“¹⁷⁵. Ke správnému výpočtu měsíční platby soud v rozhodnutí též označí příjmy, z kterých se její výše vypočítá a přikáže plátcí příjmu dlužníka, aby po doručení rozhodnutí o schválení oddlužení krátil příjem dlužníka, tuto část mu nevyplatil a odvedl jí insolvenčnímu správci za účelem uspokojení věřitelů.

Obě formy rozhodnutí musí obsahovat i označení nezajištěných věřitelů, kteří souhlasili s uspokojením své pohledávky ve výši nižší než 30 %.

Podle ustanovení § 406 odst. 4 InsZ bude rozhodnutí o schválení oddlužení doručeno zvlášť dlužníku, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru. Rozhodnutí o

¹⁷² MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s., ISBN 978-808-7576-809, str. 721

¹⁷³ § 412 odst. 1 písm. b) InsZ

¹⁷⁴ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s., ISBN 978-808-7576-809, str. 721

¹⁷⁵ § 406 odst. 3 písm. a) InsZ

schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře též plátcí mzdy, a to do vlastních rukou¹⁷⁶. Odvolat se vůči němu má možnost pouze věřitel hlasující proti schválené formě oddlužení, nebo věřitel, jehož námitkám podaných dle § 403 odst. 2 InsZ soud nevyhověl. Proti rozhodnutí ve formě plnění splátkovým kalendářem může podat odvolání i dlužník a věřitel, kteří navrhovali jinou výši splátek, než byla schválena soudem.

7.1 Účinky schválení oddlužení

Tyto účinky podle § 407 a následujících InsZ nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí o schválení oddlužení v insolvenčním rejstříku, ovšem až s právní mocí usnesení o schválení oddlužení se ruší všechna zbylá omezení v dispozičních oprávněních dlužníka, ke kterým došlo během insolvenčního řízení ze zákona nebo rozhodnutím soudu¹⁷⁷. „*Ostatně dle § 229 odst. 3 InsZ je dlužník již v době od povolení oddlužení osobou s dispozičními oprávněními ve vztahu k majetkové podstatě. Důvod je přitom zřejmý, dokud není o oddlužení pravomocně rozhodnuto, nelze připustit event. předčasný zánik omezení postihujících dlužníka*“¹⁷⁸. Rozhodnutí o konkrétní výši splátky nemusí být definitivní. V souladu s ustanovením § 407 odst. 3 InsZ může soud tuto výši upravit, a to i bez návrhu, pokud se podstatně změní okolnosti rozhodující pro stanovení výše splátky. K ochraně práv věřitele v tomto případě slouží možnost vůči uvedenému podat odvolání.

V případě nových dluhů dlužníka, které však vzniknou až po schválení oddlužení, věřitelé v jejich vymáhání nejsou nikterak omezeni a mohou pohledávky z nich uplatnit v soudním řízení, a to i v průběhu trvání oddlužení¹⁷⁹.

¹⁷⁶ § 406 odst. 5 InsZ

¹⁷⁷ § 111, § 112 a § 113 InsZ

¹⁷⁸ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s., ISBN 978-808-7576-809, str. 724

¹⁷⁹ § 408 odst. 2 a § 409 odst. 2 InsZ

7.1.1 Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty

Dispoziční právo k majetku patřícímu do majetkové podstaty přechází na insolvenčního správce, ten ho zpeněží a poměrně uspokojí věřitele dlužníka. Podpůrně se použijí ustanovení upravující nakládání s majetkovou podstatou při řešení úpadku konkursem, včetně zániku společného jmění manželů. Byl-li však podán dle § 394a InsZ společný návrh manželů na oddlužení, považuje se veškerý jejich majetek za majetek v společném jmění manželů, a to od okamžiku zveřejnění rozhodnutí o schválení oddlužení v insolvenčním rejstříku¹⁸⁰.

Co se týká majetku, který dlužník nabude až po právní moci rozhodnutí o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, dispoziční právo k němu má výhradně dlužník¹⁸¹.

Při zpeněžování majetkové podstaty insolvenční správce zpeněží i majetek, který je předmětem zajištění. Věřitel je však v souladu s ustanovením § 293 InsZ povinen řídit se pokyny zajištěných věřitelů. Ke zpeněžení předmětu zajištění nedojde (pokud o to výslovně nepožádají zajištění věřitelé) v případech, kdy zpeněžením ostatního majetku dojde k úplnému uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů a také za situace, kdy zajištěná pohledávka zjevně přesahuje hodnotu zajištění¹⁸².

7.1.2 Oddlužení plněním splátkového kalendáře

Okamžikem zveřejnění usnesení o schválení oddlužení formou splátkového kalendáře v insolvenčním rejstříku, má dlužník dispoziční právo ke svým budoucím příjmům. Právo volně nakládat s těmito finančními prostředky je však výrazně omezeno předmětným rozhodnutím soudu, a týká se pouze té části, která nebyla plátcem mzdy sražena za účelem plnění oddlužení¹⁸³.

Jakmile nabude právní moci rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře, přechází v souladu s ustanovením § 409 odst. 2 InsZ dispoziční právo k majetku patřícímu do majetkové podstaty na dlužníka. To samozřejmě neplatí o majetku, který je předmětem zajištění. Tento insolvenční správce po zjištění pravosti výše a pořadí zajištěné pohledávky zpeněží, požádá-li o to věřitel, kterému svědčí toto

¹⁸⁰ § 408 InsZ

¹⁸¹ § 408 odst. 3 InsZ

¹⁸² § 408 odst. 3 InsZ

¹⁸³ § 409 odst. 1 InsZ

zajišťovací právo¹⁸⁴. „Právní úprava tedy umožňuje dlužníkovi (pokud se na tom se zajištěným věřitelem dohodne) udržet si i přes schválené oddlužení ve formě splátkového kalendáře zástavním právem zatížený majetek (nejčastěji dům či byt na hypotéku)¹⁸⁵.

7.2 Zrušení schváleného oddlužení

Po schválení oddlužení je dlužník povinen dodržovat podmínky stanovené v § 412 InsZ. Pokud by je vážným způsobem porušil, může dojít až k situaci, kdy soud již schválené oddlužení zruší a současně rozhodne o řešení dlužníkova úpadku konkursem¹⁸⁶. V souladu s rozhodnutím Vrchního soudu v Praze soud nařízené rozhodnutí zruší rovněž v případě, že shledá na straně dlužníka nepoctivý záměr. „Výhody, které dlužníku skýtá schválené oddlužení, jehož bylo dosaženo jen v důsledku podvodného jednání dlužníka, je třeba po zjištění nepoctivého záměru dlužníka odejmout za podmínek jinak stanovených v § 418 InsZ. K takovému rozhodnutí, učiněnému ve prospěch všech věřitelů, nepotřebuje insolvenční soud, jako strážce jejich společného zájmu, ani návrh některého z věřitelů¹⁸⁷. Na druhou stranu tímto důvodem bez dalšího nemůže být jen momentální zhoršení příjmové situace dlužníka¹⁸⁸.

7.2.1 Povinnosti dlužníka po schválení oddlužení

V souladu s ustanovením § 412 odst. 1 InsZ je dlužník po celou dobu plnění oddlužení formou splátkového kalendáře povinen vykonávat výdělečnou činnost. V případě ztráty zaměstnání si musí aktivně hledat práci novou, přičemž nesmí odmítnout ani méně kvalifikovanou činnost. Zákon nevyklučuje, aby za účelem obstarání příjmu začal podnikat. Ztráta zaměstnání ho od povinnosti splatit své závazky v souladu s rozhodnutím o oddlužení neosvobozuje¹⁸⁹.

V odst. 2 uvedeného ustanovení zákon stanovuje, aby dlužník vydal insolvenčnímu správci majetek nabytý darem, dědictvím, majetek z neúčinného

¹⁸⁴ § 409 odst. 3 InsZ

¹⁸⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s., ISBN 978-808-7576-809, str. 728

¹⁸⁶ § 418 InsZ

¹⁸⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 05.08.2010, č.j. 3 VSPH 463/2010-B-113

¹⁸⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 03.2012, č.j. 1 VSPH 238/2012-B-42

¹⁸⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.09.2010, sp. zn. KSPH 55 INS

právního úkonu a majetek, který dlužník neuvedl v seznamu majetku, ač tak učinit měl, jakož i další mimořádné příjmy. Za účelem jejich použití na dodatečné uspokojení věřitelů. Problematicnost tohoto ustanovení byla v této práci již několikrát zmíněna, protože toto ustanovení koliduje s jinými ustanoveními insolvenčního zákona, zejména s § 408 odst. 2, který explicitně zaručuje dlužníkovi dispoziční právo k majetku získanému po tom, co nastanou účinky schválení oddlužení. Jelikož toto ustanovení do insolvenčního zákona vtělila až jeho novela s účinností od 1.1.2014 bude zajímavé sledovat jak se s ním vypořádá soudní praxe.

Jak již bylo uvedeno, insolvenční zákon zajištěnému věřiteli neumožňuje uspokojit zbytek svojí zajištěné pohledávky spolu s nezajištěnými věřiteli¹⁹⁰. Z hlediska procesu tvorby objektivního rozhodnutí výhodnosti přihlášení pohledávky jako zajištěné či nezajištěné, by rovněž stála za zmínku úvaha o možné náhradě škody v souvislosti s ustanovením § 412 odst. 1 písm. b) InsZ, jedná-li se o majetek získaný neúčinným právním úkonem a o majetek v majetkové podstatě zamlčený.

Mezi další povinnosti dlužníka patří povinnost oznámit insolvenčnímu správci, soudu a věřitelskému výboru každou změnu bydliště či sídla a zaměstnání. Dále povinnost předložit k 15. březnu a k 15. září seznam svých příjmů za uplynulých 6 měsíců a žádný z těchto příjmů nezatajit. Nezvýhodňovat konkrétního věřitele na úkor jiných a nebrat na sebe závazky, které by objektivně nebyl schopen splnit v době jejich splatnosti. Nad plněním povinností dlužníka vykonává v souladu s ustanovením § 412 odst. 2 InsZ dozor insolvenční správce a o výsledcích pravidelně informuje věřitelský výbor.

7.2.2 Případy zrušení schváleného oddlužení

V souladu s ustanovením § 418 InsZ insolvenční soud i bez návrhu zruší schválené oddlužení a rozhodne o řešení úpadku dlužníka konkursem v případě, že dlužník neplní povinnosti jemu stanovené v § 412 InsZ, eventuálně, když se ukáže, že dlužník nebude schopen plnit podstatnou část splátkového kalendáře¹⁹¹. Ke zrušení soud přistoupí i v případě, že dlužníkovi vznikl zaviněným jednáním nový závazek, jenž není

¹⁹⁰ § 398 odst. 3 InsZ

¹⁹¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 05.08.2010, sp. zn. MSPH 93 INS

schopen splácet po dobu delší 30 dnů, navrhne-li to sám dlužník, anebo shledá-li soud, že oddlužením je sledován nepoctivý záměr¹⁹².

Soud může povolené oddlužení zrušit, nejpozději však do vydání rozhodnutí o jeho splnění dle § 413 InsZ. Proti tomuto rozhodnutí se může odvolat dlužník, insolvenční správce, věřitelský výbor a navrhovatel zrušení oddlužení¹⁹³.

8. Skončení oddlužení

Ustanovení § 413 InsZ upravuje typ rozhodnutí, kterým oddlužení splněním končí. „Splní-li dlužník řádné a včas oddlužení podle schváleného způsobu jeho provedení, vezme to insolvenční soud na vědomí a právní moci tohoto rozhodnutí insolvenční řízení končí“¹⁹⁴. V tomto usnesení soud rovněž zproští insolvenčního správce jeho funkce, rozhodne o jeho odměně a nákladech. Ty ovšem musí insolvenční správce včas vyčíslit, a to ještě před skončením insolvenčního řízení.

Ani proti výroku o splnění oddlužení, ani proti výroku o zproštění funkce insolvenčního správce zákon nepřipouští odvolání. Odvolat se je možné pouze proti výroku, kterým je stanovena odměna insolvenčního správce.

Pro plnění oddlužení formou splátkového kalendáře je k tomu zákonem určen časový horizont 5 let¹⁹⁵. Ke splnění oddlužení tak v drtivé většině případů dojde až po této době. Můžou se vyskytnout případy, ačkoliv vzhledem k majetkové situaci osob, proti nimž se insolvenční řízení vede, tomu tak bude v minoritě případů, že dlužník uhradí všem svým věřitelům jejich pohledávky v plné výši dříve. V takovém případě vydá insolvenční soud předmětné rozhodnutí o splnění oddlužení i před uplynutím doby 5 let.

Vydání rozhodnutí o splnění oddlužení však a priori nevede k odpuštění zbytku dluhů dlužníka. Taková situace nastane až vydáním usnesení dle § 414 InsZ o osvobození dlužníka od placení pohledávek.

¹⁹² § 418 odst. 3 InsZ

¹⁹³ § 418 odst. 5 InsZ

¹⁹⁴ HÁSOVÁ, J; MORAVEC, T.. *Insolvenční řízení*. 1. vyd., s. 262 Praha: C.H.Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-459-9, str. 222

¹⁹⁵ § 398 odst. 3 InsZ

8.1 Osvobození dlužníka od zbytku dluhů

Dodrží-li dlužník schválené oddlužení, může požádat o odpuštění úhrady zbytku neuspokojených pohledávek věřitelů. K tomuto osvobození může dojít pouze na návrh dlužníka. „*Dlužník by rozhodně neměl s podáním tohoto návrhu otálet, neboť skončením insolvenčního řízení přestaly působit účinky insolvenčního řízení a zároveň tak skončila ochrana dlužníka před výkonem rozhodnutí a exekucí. Po pravomocném skončení insolvenčního řízení jsou tedy věřitelé opět oprávněni pokračovat ve výkonu rozhodnutí či exekuci na majetek dlužníka, které byly v mnohých případech nařizovány již před zahájením nebo v průběhu insolvenčního řízení*“¹⁹⁶.

V souladu s ustanovením § 414 InsZ se osvobození dlužníka od placení zbytku dluhů vztahuje na řádně uplatněné pohledávky v rozsahu, v němž nebyly uspokojeny. Dále na pohledávky, ke kterým se zejména z důvodů vad, opožděnosti či jejich popření v insolvenčním řízení nepřihlíželo a na pohledávky, které do insolvenčního řízení věřitelé nepřihlásili, ač tak učinit měli. Osvobození se vztahuje i „*na povinnost dlužníka plnit ručitelům a jiným osobám, které mají vůči dlužníku právo postihu*“¹⁹⁷. Je nutno dodat, že tyto pohledávky nezanikají úplně. Právo na jejich úhradu bude nadále existovat ve formě práva naturálního (před nabytím účinnosti NOZ se v této souvislosti užíval termín naturální obligace). V případě, že na ně dlužník rozhodne plnit, toto plnění nelze označit za bezdůvodné obohacení a věřitelé ho tedy nemusí vrátit¹⁹⁸.

Výjimky představují pohledávky zajištěných věřitelů, kteří nepožádali o zpeněžení předmětu zajištění. Zajištění věřitelé je tak můžou vymáhat i po skončení insolvenčního řízení. Osvobození se netýká ani pohledávky specifikované v § 170 InsZ, tzn. pohledávky vyloučené ze způsobů řešení úpadku. V souladu s ustanovením § 416 InsZ se osvobození netýká „*peněžitého trestu nebo jiné majetkové sankce, která byla dlužníku uložena v trestním řízení pro úmyslný trestný čin, a dále pohledávek na náhradu škody způsobné úmyslným porušením právní povinnosti*“.

Podrobným rozbořením osvobození dlužníka od úhrady nesplacených pohledávek se zabývá Nejvyšší soud České republiky např. v rozhodnutí sp. zn. 29 Cdo 3509/2010 ze dne 24.11.2010.

¹⁹⁶ MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnické. 3. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2014, 491 s. Praktická právní příručka. ISBN 978-80-7201-939-7. str. 147

¹⁹⁷ § 414 odst. 3 InsZ

¹⁹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3509/2010 ze dne 24.11.2010

Proti rozhodnutí o osvobození dlužníka od zbytku dluhů se může odvolat pouze věřitel, ale může namítat jen nesplnění předpokladů pro přiznání osvobození dlužníku. Jeho prostý nesouhlas tak není právně relevantní. V případě, že mu odvolací soud dá za pravdu, může se proti zamítavému rozhodnutí odvolat pouze dlužník.

8.2 Zvláštní druh osvobození

Nesplnění podmínek stanovených ve schváleném oddlužení automaticky neznamená zánik možnosti dlužníka ucházet se o osvobození od splacení neuhrazených pohledávek. Díkce ustanovení § 415 InsZ tuto možnost připouští i v případě, že bylo dlužníkem poskytnuto plnění nižší, než minimální předepsané plnění ve výši 30 % z výše pohledávek nezajištěných věřitelů.

I přes výše uvedené insolvenční soud dlužníka od placení zbytku dluhů osvobodí na jeho návrh, prokáže-li, že důvod poskytnutí nižšího, než předepsaného plnění nezavinil a zároveň, že by nedošlo k vyššímu uspokojení věřitelů v případě řešení úpadku konkursem. *„Insolvenční soud tak jistě bude moci zohlednit dlouhodobé závažné onemocnění dlužníka či úraz, platební neschopnost dlužníkovy zaměstnavatele a ukončení pracovního poměru u takového zaměstnavatele, obtíže při hledání nového zaměstnání apod.“¹⁹⁹.*

8.3 Odejmutí a zánik osvobození

Institut odejmutí a zániku osvobození dlužníka umožňuje insolvenčnímu soudu odebrat dlužníkovi luxus spojený s osvobozením od povinnosti splatit věřitelům neuhrazenou část jejich pohledávek. Jedná se tak de facto o mimořádný opravný prostředek, vyjde-li najevo nezbytnost nápravy rozhodnutí o osvobození.

Soud k tomuto kroku přistoupí pouze na učiněný návrh některého z dotčených věřitelů, a to ve lhůtě 3 let od okamžiku, co rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení zbytku dluhů nabylo právní moci. V této souvislosti musí být kumulativně spojena i podmínka, že dotčený věřitel tuto námitku nemohl uplatnit před rozhodnutím o osvobození.

¹⁹⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2014, 491 s. Praktická právnická příručka. ISBN 978-80-7201-939-7. str. 148

Tito zejména nezajištění věřitelé k tomu musí mít relevantní důvody, s nimiž je počítáno v ustanovení § 417 InsZ. Rozhodnutím soudu dojde k odejmutí přiznaného osvobození od placení pohledávek, bude-li zjištěno, že ke schválení oddlužení nebo k přiznání osvobození došlo na základě podvodného jednání dlužníka, anebo v případě, že došlo ke zvýhodnění některého z věřitelů na úkor ostatních. Bez nutnosti vydávat rozhodnutí, tj. přímo ze zákona k zániku přiznaného osvobození dojde, „*byl-li dlužník do 3 let od právní moci rozhodnutí o něm pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin, kterým podstatně ovlivnil schválení nebo provedení oddlužení anebo přiznání osvobození, případně kterým jinak poškodil věřitele*²⁰⁰”.

Zákon pamatuje i na sankci pro věřitele, kteří se vlastním podvodným jednáním podíleli na jednání dlužníka anebo z něho těžili výhody. Jejich pohledávek se tak zánik osvobození týkat nebude. Soud však o tom musí rozhodnout v jednom z výroků²⁰¹.

Na pravomocné rozhodnutí o splnění oddlužení podle ustanovení § 413 InsZ, kterým se insolvenční řízení končí, však rozhodnutí o zániku osvobození od placení zbytku dluhů nemá žádný vliv. Tím je jen znovu zdůrazněn rozdíl mezi rozhodnutím o splnění oddlužení a rozhodnutím o osvobození dlužníka od splacení zbytku dluhů.

Závěr

Cílem této práce bylo poskytnout čtenáři komplexní rozbor institutu oddlužení v souvislostech insolvenčního řízení jako celku a rovněž zmínit základní změny provedené v insolvenčním právu novelou insolvenčního zákona č. 294/2013 Sb.

Bezpochyby se současná společnost v rámci vzájemné koexistence jejích členů neobejde bez právního předpisu, který by upravil následky poměrů osob vzniklé jejich finančním hospodařením. Právní řád České republiky nabízí v oblasti úpadkových situací zcela moderní právní úpravu inspirující se zahraniční legislativou, judikaturou soudů a rovněž relevantní knižní literaturou. Insolvenční právo nabízí různé způsoby řešení úpadku, s akcentem na jeho sanační formy, tak, aby každý konkrétní dlužnicko-věřitelský vztah mohl být vyřešen co nejadekvátnějším způsobem.

²⁰⁰ § 417 odst. 2 InsZ

²⁰¹ § 417 odst. 3 InsZ

Řešení úpadku formou oddlužení představovalo revoluční možnost úpravy majetkových poměrů pro nejširší skupinu potencionálních dlužníků – pro spotřebitele. Použití tohoto institutu bylo následně rozšířeno na další subjekty a souhlasí-li s tím věřitelé i na osoby podnikající. Lze tak předpokládat, že využití institutu oddlužení ještě nabere na popularitě.

Novela insolvenčního zákona provedena předpisem č. 294/2013 Sb. do právní úpravy, mimo výše zmíněného, zavedla i společné oddlužení manželů, přesnou úpravu lhůt pro přihlášení pohledávek, sankce za pohledávky přihlášené v nesprávné výši či zpřesnění ustanovení o pokynech věřitelů insolvenčnímu správci při správě majetku dlužníka. Nezbyvá již tak mnoho, co by bylo možné úpravě oddlužení vytknout.

Nicméně, výskyt určitých komplikací ani nadále úplně vyloučen není. Bude zajímavé sledovat, jak se judikatura soudů vypořádá např. s povolováním oddlužení podnikatelů, a to zejména v souvislosti s prokazováním budoucí výše příjmu při plnění oddlužení formou splátkového kalendáře. Učinit tak pracovní smlouvou jako běžný zaměstnanec totiž nebude možné. Dále bude pravděpodobně nutná další novelizace insolvenčního zákona, a to minimálně s ohledem na kolizi ustanovení § 406 odst. 2 InsZ ve spojení s ustanovením § 412 odst. 1 písm. b) a § 408 odst. 2 InsZ týkající se majetku dlužníka, který nabyde po schválení oddlužení.

Závěrem se sluší dodat, že oddlužení se od svého zavedení do českého právního řádu stalo využívaným a velice potřebným způsobem řešení úpadku dlužníka. V průběhu své existence překonal tento institut vícero méně i více podstatných změn až se dostal do podoby, kterou reprezentuje dnes. Oddlužení je funkčním institutem a lze tvrdit, že v dnešní době již také nezbytným způsobem řešení úpadku dlužníka.

Seznam zkratek

InsZ – Zákon č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon

O.S.Ř. – Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

NOZ – Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Seznam použité literatury a pramenů

Odborná literatura

MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. ve znění zákona č. 294/2013 Sb. Praha: Leges, 2014, 864 s. Glosátor. ISBN 978-808-7576-809.

KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 1246 s. ISBN 978-807-3572-433.

PACHL, Lukáš. *Insolvenční zákon s judikaturou*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-807-3576-752.

MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2014, 491 s. Praktická právnická příručka. ISBN 978-807-2019-397.

HÁSOVÁ, J.; MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*, 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, 262 s., ISBN 978-80-7400-459-9.

RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 1. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 472 s. ISBN 978-807-3573-294

WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-807-2018-420.

ZELENKA, Jaroslav. *Insolvenční zákon: poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy. 2., aktualiz. vyd.* Praha: Linde, 2008, 796 p. ISBN 80-720-1707-1

Odborné články

HAVEL, B., *Co se smí a co třeba již ne v moratoriu podle insolvenčního práva? Glosa k účinkům moratoria podle § 122 InsZ.* Obchodněprávní revue, 2009, č. 3, s. 72

PLEVA, Vítězslav. *PODNIKATEL A ODDLUŽENÍ? OD 1. 1. 2014 DEFINITIVNĚ ANO.* In: www.epravo.cz [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/podnikatel-aoddluzeni-od-1-1-2014-definitivne-ano-93326.html>

ČERNÁ, Karolína. *Návrh na povolení oddlužení: Způsob řešení úpadku nebo šikana věřitelů.* In: www.epravo.cz [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/navrh-na-povoleni-oddluzeni-zpusob-reseni-upadku-nebo-sikana-veritelu-89787.html>

CELERÝN, Jakub. *K některým změnám v insolvenčním zákoně účinným od 01.01.2014.* In: <http://www.epravo.cz> [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-nekterym-zmenam-v-insolvencnim-zakone-ucinnym-od-1-ledna-2014-93436.html>

LANSKÝ, L.; BARTUŇKOVÁ, A. *Odpovědnost za škodu a jiné následky porušení povinností v insolvenčním řízení.* In: <http://www.epravo.cz> [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/odpovednost-za-skodu-a-jine-nasledky-poruseni-povinnosti-v-insolvencnim-rizeni-52874.html>

MORAVEC, Tomáš. *Přistoupení k insolvenčnímu řízení v rozhodovací praxi soudů.* Acta Oeconomica Pragensia, 2010, roč. 18, č. 2, s. 25

RICHTER, Ondřej. *Dovolací řízení v insolvenčních věcech v judikatuře Nejvyššího soudu.* [online]. In: <http://www.epravo.cz> [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/dovolaci-rizeni-v-insolvencnich-vecech-v-judikature-nejvyssiho-soudu-84641.html>

KLUBUŠICKÝ, Peter. *Novela insolvenčního zákona postihující šikanózní insolvenční návrhy.* Dostupné z: <http://www.kubistovaco.cz/cs/detail/46-novela-insolvencniho-zakona-postihujici-sikanozni-insolvencninavrhy/?PHPSESSID=bb0c8c7ba5d7d8dccd2d396c1e7c0213>

NĚMEC, Robert. *Zajištění závazku podle nového občanského zákoníku.* Dostupné z: <http://pravniradce.ihned.cz/c1-52130100-zajisteni-zavazku-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku>

HOROVÁ, H.; SOMOL, K. *Postavení zajištěných věřitelů v insolvenčním řízení.* Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/clanek10>

KAPLAN, D. *Několik poznámek k oddlužení zajištěného věřitele.* In: www.epravo.cz [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/nekolik-poznamek-k-oddluzeni-z-hlediska-zajisteneho-veritele-80725.html>

ANDRLE, P. *Čas, skutkový stav a rozhodnutí o úpadku.* Právní fórum. 2010, č. 1, s. 22

Odvolání proti rozhodnutí o schválení oddlužení. In: www.epravo.cz [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/odvolani-proti-rozhodnuti-o-schvaleni-oddluzeni-80149.html>

Ke schválení oddlužení při opomenutí věřitele přihlásit pohledávku. In: <http://profipravo.cz/> [online]. Dostupné z: <http://profipravo.cz/index.php?page=article&idcategory=46&idarticle=255027&csum=9d094d37>

Předběžná opatření. In: <http://profipravo.cz/> [online]. Dostupné z: http://profipravo.cz/index.php?page=list&id_category=118&csum=de2f9807

Incidenční spory. In: <http://www.epravo.cz/> [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/incidencni-spory-91232.html>

Konkursní noviny. Šikanózní insolvenční návrh se může věřiteli dost prodražit. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/sikanozni-insolvencni-navrh-se-muze-veriteli-dost-prodrazit>

Insolvence a rozhodnutí ve věci samé. [online]. 2010, Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/insolvence-a-rozhodnuti-ve-veci-same-69193.html>

Judikatura

Usnesení Krajského soudu v Brně sp. zn. KSBR 24 INS 4176/2008-B ze dne 21.1.2009

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 169/2008-A ze dne 07.10.2008

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 3 VSOL 333/2010-B ze dne 30.09.2010

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 VSPH 519/2010-B-80 ze dne 20.10.2010

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NS ČR 39/2012 ze dne 26.06.2012

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 VSPH 463/2010-A ze dne 05.08.2010

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 170/2008 ze dne 30.10.2008

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 165/2008-A ze dne 20.11.2008

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 VSPH 1577/2012-A-14 KSCB, 25 INS 12793/2012 3 VSPH 1577/2012-A-14 ze dne 06.03.2014

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 1121/2004 ze dne 30.01.2007

Usnesení Nejvyššího soudu sen. zn. 29 NSČR 21/2010 ze dne 29.06.2011

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 98/2009-A ze dne 12.03.2009

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. MSPH 89 INS 2788/2008, 2 VSPH 197/2008 ze dne 03.12.2008.

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 NSČR 3/2008 ze dne 21.08.2008

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 3 VSOL 36/2009-A ze dne 26.03.2009

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 3 VSOL 54/2009 ze dne 11.03.2009

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 5/2008 ze dne 11.03.2009

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 VSPH 463/2010-B ze dne 05.08.2010

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 238/2012-B-42 ze dne 19.03.2012

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. MSPH 93 INS ze dne 05.08.2010

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3509/2010 ze dne 24.11.2010

Usnesení Vrchního soudu v Praze 3 VSPH 131/2010-A ze dne 05.08.2010

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 5/2008 ze dne 17.03.2008

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 NSČR 7/2008 ze dne 26.02.2009

Usnesení Nejvyššího soudu 29 NSČR 22/2009 ze dne 20.05.2010

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn.29 NSČR 12/2010 ze dne 08.07.2010

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci čj. 2 VSOL 6/2009-A-15 ze dne 22.01.2009

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn 29 NS ČR 32/2011

Usnesení Vrchního soudu v Praze 2 VSPH 86/2009-B-41

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 3/2008

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 273/2008-A

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 3VSOL 396/2009-B-37 ze dne 21.1.2010

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 2 VSOL 181/2008-A-14

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR čj. 29 NSCR 1/2008-A-15 ze dne 27.01.2011

Usnesení Vrchního soudu v Praze 2 VSPH 174/2009-A-54 ze dne 05.02.2009

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NS ČR 32/2011 ze dne 28.2.2012

Usnesení Vrchního soudu v Praze 2 VSPH 86/2009-B-41

Usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 1 VSPH 3/2008

Usnesení Vrchního soudu v Praze 1 VSPH 273/2008-A

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 3VSOL 396/2009-B-37 ze dne 21.1.2010

Usnesení Nejvyššího soudu ČR čj. 29 NSCR 1/2008-A-15 ze dne 27.01.2011

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 VSPH 174/2009-A-54 ze dne 05.02.2009

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 VSPH 607/2010-B ze dne 29.09.2010

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 VSPH 463/2010-B ze dne 05.08.2010

Usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 2444/10 ze dne 02.12.2010

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3963/2011 ze dne 26.01.2012

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 3845/2011 ze dne 24.01.2012

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3963/2011 ze dne 26.01.2012

Usnesení Vrchního soudu v Praze 2 VSPH 144/2008-A-37

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 113/2011 ze dne 13.06.2011

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSČR 22/2009-A-21 ze dne 20.05.2010,

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 VSPH 274/2008 ze dne 27.11.2008

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sen. zn. 29 NSČR 22/2009 (R 26/2011) ze dne 20.05.2010

Usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 1 VSPH 669/2009-A ze dne 15.12.2009

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 55/2010-B-97 ze dne 01.02.2010

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 658/2010 ze dne 11.08.2010

Usnesení Nejvyššího soudu sen. zn. 29 NSČR 14/2011 (R 44/2012) ze dne 21.12.2011

Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu Cpjn 19/98

Usnesení Nejvyššího soudu sen. zn. 29 NSČR 21/2012 ze dne 28.03.2012

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 NSČR 21/2012-A ze dne 28.03.2012

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. KSCB 27 INS 1466/2008, 1 VSPH 180/2008

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 VSPH 1133/2010-P2-16 ze dne 31.03.2011

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 318/2009-P19-21 ze dne 29.07.2013

Usnesení Vrchního soudu v Praze 1 VSPH 454/2012-B-82

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci 2 VSOL 106/2009-B-26

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 310/2008

Právní předpisy

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon

Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Ostatní

Důvodová zpráva k zákonu č. 294/2013 Sb., součástí sněmovního tisku 929/0, Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, [online] Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=929&CT1=0>

Důvodová zpráva k zákonu č. 334/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/bo/documentview.seam?type=html&documentId=oz5f6mrqgez6mztgrpwio6rnga&conversationId=-1>

Resumé

Cílem této práce je zejména poskytnout čtenáři komplexní rozbor institutu oddlužení v souvislostech insolvenčního řízení jako celku a rovněž upozornit na základní změny provedené v insolvenčním právu novelou insolvenčního zákona č. 294/2013 Sb.

Oddlužení bylo spolu s reorganizací do českého právního řádu zakomponováno právním předpisem č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, který nabyl účinnosti dne 1.1.2008. Došlo tak k významnému posunu od řešení úpadku likvidačním způsobem, tzn. konkursem, k preferenci sanačních způsobů.

Hlavním účelem oddlužení je poskytnout osobě nacházející se v úpadku možnost osvobodit se od svých dluhů a zároveň zabezpečit co největší možné a poměrné uspokojení pohledávek věřitelů dlužníka. Původně bylo oddlužení zaměřeno výhradně pro osoby nepodnikající. V současné době toto tvrzení již neplatí absolutně. Zákonodárce totiž nově explicitně umožnil, to co již delší dobu umožňovala soudní praxe, a tedy možnost vztáhnout institut oddlužení i na podnikatele, samozřejmě pouze za podmínek stanovených zákonem.

Soud povolí řešení úpadku dlužníka formou oddlužení, pokud jsou splněny 2 základní předpoklady, tzn. poctivý záměr dlužníka a uspokojení pohledávek věřitelů minimálně v třicetiprocentní výši. Rozeznáváme 2 způsoby oddlužení, a to zpeněžení majtkové podstaty, anebo plnění splátkového kalendáře. O konkrétním způsobu rozhodnou nezajištění věřitelé dlužníka. Zajištění věřitelé se uspokojí zpeněžením zajištění.

Splní-li dlužník podmínky mu stanovené v usnesení o povolení oddlužení, soud to vezme na vědomí a rozhodnutím o schválení oddlužení insolvenční řízení skončí. Skutečnost, že se insolvenční řízení končí, však ještě automaticky neznamená, že je dlužník osvobozen od zbytku dluhů. K tomu dojde až na jeho návrh rozhodnutím o osvobození od zbytku dluhů.

Zákon pamatuje i na možnou nápravu nespravedlivě poskytnuté výhody spojené s odpuštěním dluhů. Pokud by vyšlo dodatečně najevo, že k odpuštění zbytku dluhů došlo podvodným jednáním dlužníka, případně z jiného zákonem vymezeného důvodu, soud dlužníku schválené osvobození odejme.

Klíčová slova

Úpadek

Insolvence

Oddlužení

Abstract

The main goal of this thesis is to offer a detailed perspective on the discharge from debts in the context of insolvency proceedings and also to illuminate the most important novelties, which were brought with the newest amendment of the insolvency law.

The debt relief was alongside with the reorganization incorporated to the Czech legal system by the Insolvency act, No. 182/2006 Coll., which entered into force on the 1st of January 2008. This led to a significant shift from the liquidation form of resolving bankruptcy to the preference of the remedial methods.

The main purpose of the debt relief is to provide a person in bankruptcy with an opportunity to free themselves from their debts and at the same time to ensure the highest possible and proportional satisfaction of the creditors. This institute was originally designed exclusively for the persons, who were not engaged in business, mainly for consumers. Nowadays this statement is not entirely factual. The legislator newly explicitly permitted, what had already been allowed by the judicial practice and thus a possibility to take advantage of this institute even for the entrepreneurs. Obviously, only under the conditions laid down by the valid legislation.

The court shall allow resolving insolvency of the debtor in the form of discharge from debts, provided that two basic requirements are met. Firstly, there must be a confidence in the good intentions of the debtor and secondly the court must consider, whether it is probable, that the creditors will be satisfied at least to the amount of 30 % of their claims. We distinguish two forms of the debt relief. The first option is a liquidation of the insolvent's assets. The second one is discharge from debts by the means of schedule of instalments. The specific method is decided by the unsecured creditors. Secured ones will be satisfied with the liquidation of their security.

Once the debtor fulfills all of the prescribed conditions, the court acknowledges this fact and subsequently concludes the insolvency proceedings. However, this does not automatically mean, that the debtor is freed from the rest of his debts. In order to become so, the debtor must apply for the exemption at court.

The Insolvency act also enables to rectify occurrences in which the upper mentioned exemption was granted falsely. If subsequently becomes clear that the discharge from debts or the exemption itself was granted due to a fraudulent conduct of the debtor or due to other reasons anticipated by the law, the court will revoke its prior judgment of the exemption.

Key words

Bankruptcy

Insolvency

Discharge from debts